

e-mail: info@aikyn.kz
aikyn_nurmedia@mail.ru

www.facebook.com/aikyn.kz

www.twitter.com/aikyn_gazeti

ДАМУ

БІЗ ҒЫЛЫМҒА СҮЙЕНГЕН ЭКОНОМИКАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУЫМЫЗ ШАРТ

АЛМАТЫ ҚАЛАСЫНДА ЖҰМЫС
САПАРЫМЕН ЖҮРГЕН
МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ
НҮРСҰЛТАН НАЗАРБАЕВ
ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІНДЕ ӨТКЕН
ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАР
ФОРУМЫНА ҚАТЫСТЫ.
АЛМАТЫДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ АУМАҒЫНДА
ТҮРҒАН ӘЛ-ФАРАБИ
АТЫНДАҒЫ ҒЫЛЫМИ
КІТАПХАНА ҒИМАРАТЫНЫҢ
МӘЖІЛІС ЗАЛЫНДА ПРЕЗИДЕНТ
НҮРСҰЛТАН НАЗАРБАЕВТЫҢ
ТӨРАҒАЛЫҒЫМЕН ӨТКЕН
ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАРДЫ
ДАМУЫ МӘСЕЛЕСІНЕ
АРНАЛҒАН ЖИЫНҒА
ИНВЕСТИЦИЯ ЖӘНЕ ДАМУ
МИНИСТРІ ӘСЕТ ИСЕКЕШЕВ,
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРІ
АСЫЛАН СӘРІНЖІПОВ, АЛМАТЫ
ҚАЛАСЫНЫҢ ӘКІМІ
АХМЕТЖАН ЕСІМОВ ЖӘНЕ
РЕСПУБЛИКАДАҒЫ ІРГЕЛІ
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНЫҢ
БАСШЫЛАРЫ МЕН
ҒАЛЫМДАРЫ, ИННОВАЦИЯЛЫҚ
ЖОБАЛАРДЫҢ АВТОРЛАРЫ,
СОНДАЙ-АҚ ОЛАРДЫ
ҚАРЖЫЛАНДЫРУШЫ ІРІ
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ
КОМПАНИЯЛАРДЫҢ ӨКІЛДЕРІ
ҚАТЫСТЫ.

Қайыржан ТӨРЕЖАН

Мемлекет басшысы төрағалық еткен
Инновациялық жобалар форумына еліміздің
инновациялық кластерін жетілдіру және одан
әрі қалыптастыру мәселелері талқыланды.
Жиындағы негізгі әңгіме Елбасы Нұрсұлтан
Назарбаевтың тікелей тапсырмасымен іргестас
қаланған Инновациялық технологиялар паркінің
дамуы мен келешегі жайлы болды. Мемлекет
басшысы инноваторларды даярлау мектепін
қабырғасынан басталатынын атап өтті.

» 2-БЕТ

Павел МИХЕЕВ (фото)

ТҰРМЫС

АТА-АНАСЫНА АЛИМЕНТ ТӨЛЕЙТІН БАЛАЛАР БАР

БҮГІНГІ ҚОҒАМДА
ПАЙДА БОЛҒАН
БЕЗБҮЙРЕК БАЛАЛАР
ЕШБІР ЖҮРЕГІ АУЫРМАСТАН
ӨЗ ӘКЕ-ШЕШЕСІН ҚАРТТАР
ҮЙІНЕ ТАСТАП ЖҮРЕ
БЕРЕТІНДІ ШЫҒАРДЫ.
ЕГЕР АРҒА ЕМЕС, ЗАҢҒА
САЛСАҚ ТА ҚАМҚОРСЫЗ
ҚАЛҒАН КАРИЯЛАРДЫҢ
ӨЗ ҰЛДАРЫНА АЛИМЕНТ
ӨНДІРІП АЛУҒА ҚҰҚЫҒЫ
БАР. БІРАҚ ҚАНША
ЖЕРДЕН ДАЛАДА ҚАЛСА
ДА ӘКЕ-ШЕШЕ БАУЫР
ЕТІ БАЛАСЫНАН ЗАҢ
ЖҮЗІНДЕ АҚША ТАЛАП
ЕТУГЕ НАМЫСТАНАДЫ
ЕКЕН. ЕҢ БАСТЫСЫ, «ЕГЕР
БІЗ ҚҰЗЫРЛЫ ОРГАНДАРҒА
ШАҒЫМДАНСАҚ, ҚАЗІРГІ
АТҚАРАТЫН ҚЫЗМЕТІНЕ
ЗИЯНЫ ТИІГ КЕТЕР»
ДЕЙТІН ЖАНАШЫРЛЫҒЫН
АЙТСАҢЫЗШЫ...

» 2-БЕТ

БӘРЕКЕЛДІ!

АЛТЫ БАЛУАНЫМЫЗ АЛТЫН ТҰҒЫРҒА КӨТЕРІЛДІ

РЕСЕЙДІҢ ОРЫНБОР ҚАЛАСЫНДА ҚАЗАҚ КҮРЕСІНЕН ӘЛЕМ
ЧЕМПИОНАТЫ АЯҚТАЛДЫ. БЕСІНШІ МӘРТЕ ЖАЛАУЫ
ЖЕЛБІРЕГЕН БҰЛ ЖАРЫСТА ҚАЗАҚСТАННЫҢ БАЛУАНДАРЫ
ТАБЫСТЫ ӨНЕР КӨРСЕТІП, АЛТЫ МӘРТЕ АЛТЫН ТҰҒЫРҒА
КӨТЕРІЛДІ.

Ғалым СҮЛЕЙМЕН

Боз кілемге шыққан жеті қандасымыздың арасынан Мақсат Исака-
быловтың ғана жолы болмады. 90 келі салмақ дәрежесінде бақ сынаған ол
өзінің тұсаукесер кездесуінде австриялық Хасан Мажиевті айқын
басымдықпен ұтқанымен, ширек финалда ресейлік Шотр Ваниевке есе
жіберлі. Бұл сәтсіздік жерлесімізді жүлделі орын үшін таласу мүмкіндігінен
айырды. Бұл салмақта Тәжікстанның спортшысы Комроншах Усториупин топ жарды.
Есесіне Қазақстан ұлттық құрамасының өзге мүшелерінің барлығы да бас жүлдені
қанжығаларына байлады. Олар — Айдос Сейіпұллы (55 келі), Ғани Келдіқұлов (60 келі),
Ғалымжан Әбдірахманов (70 келі), Токтар Карқатеров (80 келі), Айбек Нұғымаров (+90
келі) және Мұхит Тұрсынов (абсолютті салмақ).

Осы орайда, Айбек Нұғымаровтың үшінші мәрте әлем чемпионы атанғанын айта
кетуге тиіспіз. Бұл қазақ күресін серік еткен балуандар арасындағы ең үздік көрсеткіш
екені даусыз. Былтыр «Қазақстан Барысы» турнирінде топ жарған қандасымыз бұл жолы
да асқан шеберлік танытты. Орынбордағы жарыста оған тең келер ешкім болмады.
Ақтық сынында Айбек ресейлік Сослан Челохасевтың аяғын көктен келтірді.

БАЛҒЫНБЕКТІҢ БАҒЫ ЖАНДЫ

АСТАНАДА «АЛТЫН ДОМБЫРА» ҮШІН
ЕЛІМІЗДІҢ ҮЗДІК АЙТЫСКЕРЛЕРІ БАҚ СЫНАҒАН
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АЙТЫС МӘРЕСІНЕ ЖЕТТІ.
ТӘУЕЛСІЗДІК КҮНІНЕ ОРАЙ ЖӘНЕ «НҮР ОТАН»
ПАРТИЯСЫНЫҢ 15 ЖЫЛДЫҒЫ АЯСЫНДА ӨТКІЗІЛГЕН
«МӘҢГІЛІК ЕЛ – МҰРАТЫМ» АТТЫ АЙТЫСТА 22 АҚЫН
БАҚ СЫНАДЫ. АРАСЫНАН ОЗА ШАПҚАН ОН АҚЫН
АҚТЫҚ СЫНДА СӨЗ ЖАРЫСТЫРДЫ.

Айтыс өткен күндері Астананың күн райы құрт суытқанына қарамастан,
айтыссуыер ағайынның елордадан 100-150 шақырым жерден ат сабылтып
жеткеніне де қуә болдық. Ақындардың өнерін залдан көрген бір бөлек болады
ғой деген ата-әжелер де айтысқа артынып-тартынып жетіпті. Ақындар айтыс
сағынған ағайынның көңілінен шықты ма? Біздіңше, шыққан секілді.
Өйткені ақындар халықтың көкейін тескен мәселелерді қозғалды. Баспана,
мемлекеттік тіл мәселелерін айтты, сыбайлас жемқорлықты және қоғамда
көрініс тапқан басқа да оғаш қылықтарды түйреді. Естір құлақ болса, түгел
айтылды. Көрерменнің қош көңілін олардың қол соғуы мен кикіу салғанынан
көріп отырдық.

Финалда алғаш болып сахнаға көтерілген Айнуір Тұрсынбаева мен Әсет
Дүйсебаев қайны мен женте арасындағы айтыстың әлемі үлгісін көрсетті.

Үйіне жұлдыз бенен байлар келген

Қасым аспаз жеңем қайдан келген? — деп бастаған Әсет бес күннен бері
шай беруге жарамаған жеңгесін қағытып өтті. Ал Айнуір: «Жөн білер бала
болсаңыз, шақыртпай неге келмейсің, ақ жайлауына ағанның» деп кінәні
қайынының өзіне арта салды. Сөйтіп:

Астанамызға жай келсің,

Оранбай тон мен торқаға.

...Жанашыр жеңең болған соң,

Түскен соң шаршы алқаға

Қайным-ау өңі кірсін деп,

құлағың тоңбай жүрсін деп

Басына бөрік кигізіп,

Шапан жабайын арқаға, — деп айыбын жуып-шайғандай болды.

Бұл жұп әзіл-қалжынымен қатар, бүгінгі қоғамның өзекті мәселесін де
көтерді.

Ал Еркебулан Қайназар мен Балғынбек Имашев айтысында да есте қалар
есті сөз аз айтылған жоқ. Әсіресе, Еркебуланның: «Қазақия дейтұғын қария-
ның, Астана — еңші алмаған жас баласы. Бұған дейін бар еді он төрт ұлы,
бір-бірімен тетелес жас шамасы» деп өзге облыстарды үлкен ұлдарға тенеген
өлені әлемі шықты. Ал айтысты шоуға айналдырудың шебері Балғынбектің:

Жолдауды түсіндірмей-ақ қойыңдаршы,

Шенділер, шекпенділер, шабармандар,

Халық бәрін түсініп, біліп отыр

Тек қашан жүзеге асатынын хабарлаңдар, — дегені халықтың ойын дөп

басқан сөз болды.

Еркебулан:

...Ит баққан дөкейлерде алтын сарай,

Көпбалалы қазақтар тарылған үй.

Елбасының Жолдауын естіп алып

Алғыларың кеп жүр-ау бәрі жаңа үй.

Алам десен жетеді Астанада

Зәулім-зәулім, сәулетті қабырғалы үй.

Солтүстікте «Солтүстік шұғыласы»

Ырыстының ырқына бағынған үй.

Одан артық болмаса кем түспейді,

Дал осы Конгресс — халдың жаңындағы үй.

Олардан да биік болып шығады дейді

Сығанақ көшесінде салынған үй.

Жетпіс жеті атамыз көрмей кеткен

Сексен сегіз қабатты «Әбу-Дабі».

Көк аспанды төбесі тіреп тұрып,

Қазақтарға жетпейтін неғылған үй? — деп баспана мәселесінің әлі толық

шешілмегенін жырласа, Балғынбек: «Үйдің жайын кеше де айттың, бүгін де
айттың, үйлерге арнап жазған шумағын көп-ақ екен. Үй жайлы жазған
шумағына бір үй соғып алуға болады екен» деп әзілге бұрды.

Айбек Қалиев пен Мұхтар Ниязов салмақты айтыс жасады. Айбектің ашы
тілі бұл жолы біржындысты некені түйреді. Құрманғазы бабаны Пушкиннің
«қойнына салып беріп», «ұлыларды қорлатып қойғанымызға» налыды,
«осыншама намыссыз халық па едік?» деп ашындды. Сосын:

Қызтеке продюсер мен әнішлер көп

Қарап жүрсең көзіңнің қырын салып.

Ол жүлдиздар эфирді босатпайды,

Телеарнадың төрінде дүбір салып.

Рейтинг қуамын деп телеарналар

Халықты азғырмасын тиын сауып.

Айтыста айтқан сөзді қырқа бермей,

Осы жайлы ойлансын қыбын тауып

Көгілдір саймандарды

Эфирге жолатпасын тыйым салып, — деп ұрпақ санасын улайтын

дүниелерді доғаруды талап етті.

Осы жұптың соңынан Бекарыс пен Жандарбек шықты. Жандарбек өзінің
Бекарысқа ұқсастығын сәтті пайдаланды. Жұрттың бәрі маған «Бекарыс қалай
жасарып кеткенсің деп?» таңғалатын болды деп мақтанды. Бекарыс қарап
тұрсын ба, маған да жұрт Жандарбек, қалай қартайып кеткенсің деп сұрайтын
болды деп, сөз тауып кетті.

Жандарбек несиені алып той жасайтын қазақты сынады:

Кредит деген адал несиені емес,

Артымыздан банк пен сот құмасын.

Алда-жалда ажал кеп өліп кетсең,

Жазаға Каспий банк кеп тұрмасын.

Молдекең қарызы бар ма еді? — деп сұраса,

Кредиті бар еді деп тұрмасын.

Біз өлген соң ұрпағымыз

Ұяттан өлетіндей боп тұрмасын, — деп ашы да болса бір шындықтың

шетін шығарды.

Мақсат Аханов пен Сара Токтамысованың айтысы аса сәтті шықты дей
алмаймыз.

Сара, сара дегенде «сороковка»,

Аузың ашса, төгілген заготовка — деген Мақсаттың басы пәлеге қалды.

Сараның жауабы құлды түлкі бүрген бүркіттің қимылындай елестеді.

Бірақ Сара тәрбиелі ақын ғой, жұрт не десе о десін, сен мен үшін Алатаудай-
сың деп Мақсаттың көңілін көтеріп тастады.

» 5-БЕТ

Нұрсұлтан Назарбаев пен Франсуа Олланд «Сорбонна – Қазақстан» институтының ашылу рәсіміне қатысты.

БІРЛЕСКЕН ИНСТИТУТТЫҢ БЕРЕРІ КӨП

Қазақстан мен Франция президенттері Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің базасында құрылған «Сорбонна – Қазақстан» институтының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Мемлекет басшысы бұл шараға француз көшбасшысының қатысуы білім беру саласындағы осы бірлескен жобаның екі ел үшін де маңызы жоғары екенін білдіретінін айтты.

Нұрсұлтан Назарбаев Қазақстан әлемдік білім беру кеңістігіне кірікпейінше, инновациялар мен білімге негізделген жана экономика құра алмайтынын да атап өтті.

— Біздің елімізде білім дамудың басымдығы бар шарты болып саналады. Қазақстан оны әлемдік озық стандарттарға жақындатуды көздейді. Біз жастарымыздың болашаққа батыл қарауына мүмкін беретін барлық білім мен машықты өз еліңде игере алатындай болуын мақсат етіп отырмыз. Әлемге аты танымал университеттердің елімізге келуі біздің таңдаған

бағытымыздың дұрыстығын көрсетеді, — деді Қазақстан Президенті.

Өз кезегінде Франсуа Олланд мәдениет және білім беру саласындағы қазақ-француз ынтымақтастығы бұдан әрі де кеңейе беретіндігіне тоқталды. Сондай-ақ жана ЖОО түлектері Қазақстанның инновациялық дамуына елеулі үлес қоса алатындығына сенім білдірді.

«Сорбонна – Қазақстан» институты «Париж қаласының Сорбоннасы» (PRES SorbonneParisCité) Жоғары білім ғылыми орталығының әлемдегі екінші және Орталық Азиядағы бірден-бір филиалы болып отыр. Ондағы білім беру үдерісі Болон конвенциясына сәйкес жүргізіледі. Қазақстан мен Францияның профессорлары сабақ береді.

Бірлескен институттың ашылуы отандық білім беруді елдің жоғары білікті мамандарға сұранысын қамтамасыз етуге бағыттаудағы маңызды қадамдардың бірі болып саналады.

Өз тілшімізден

ЗЕРТТЕУ

ЕЛҮШІН МАҢЫЗДЫ НӨРСЕ

«Нұр Отан» партиясы Қоғамдық саясат институтының өкілдері қазақстандықтар белгілеген құндылықтардың өлшемдерін жариялады.

Осыған орай ұйымдастырылған дөңгелек үстелде зерттеу жұмысы қараша айында респонденттерге сауалнама жүргізу арқылы жүзеге асырылғандығы айтылды. Зерттеу нысаны ретінде республикамыздың барлық өңірлерінің 18 жастан асқан 1600 азаматы таңдалыпты. Олар жынысына, жасына және ұлтына қарай жіктеліпті.

Қанат МАХАМБЕТ

Астана

«Қоғамдық саясат институтының нәтижелері көрсеткендей, қазақстандық қоғам дәстүрлі құндылықтарға бағдарланған болып отыр. Шамамен респонденттердің 85% отбасылық және дінмен қабылданған салт пен дәстүрді сақтаудың жеткілікті екенін айтады. Сұралғандардың көпшілігі өз өмірі үшін мыналарды маңызды санайды: денсаулық, қауіпсіздік және бала тәрбиесі. Бұлардың арасында өз отбасына сенетіндердің үлес-салмағы басым. Мұндайлар 98%-дан асып отыр» деді дөңгелек үстелде Қоғамдық саясат институтының әлеуметтік бағдарламаларының үйлестірушісі Салтанат Ермаханова.

Басқосу барысында мемлекет пен қоғамның, білім беру институттарының, БАҚ пен коммерциялық емес және діни ұйымдардың құндылықтарды нығайту мен дамытудағы жүйелі іс-қимылының қажеттілігі атап көрсетілді.

«Ортақ құндылықтар — әр адамның құқын сыйлау ғана емес, өзіндік ерекшелігінді сақтап қалу және бүгін мен болашақтың жауапкершілігін сезіну. Мемлекет басшысы атап өткендей, бүгін бізде салтанат құрып отырған бейбітшілік пен келісім — аға ұрпақтың қажымас қайратының нәтижесі. Жас қазақстандықтар осы құндылықтарды қастерлеп, қазіргі ұлтаралық және конфессияаралық қатынастарымыздағы тәжірибені одан әрі байыта түсуі керек» деді жиында Мәжіліс депутаты, Қазақстан халқы ассамблеясының мүшесі Ахмед Мұралов.

Осы отырыста жастарды дәстүрлі рухани және отбасылық құндылықтар рухында баулуға, жауапкершілікке, ынтымаққа, төзімділікке, сонымен қатар заңды құрметтеуге тәрбиелеуге ерекше көңіл бөлінуі тиіс екендігіне назар аударылды. Бұған қоса, қоғамдағы құндылықтар өлшемінің құралын жасау арқылы саяси мәдениет, экономикалық белсенділік, кәсіпкерлік, инновациялық мәдениет сынды қолданбалы мәселелер бойынша ғылыми кеңестер беріп, еліміздегі қоғамдық үдерістерді түсінудің жана деңгейіне шығуға болатындығы баяндалды.

— Өкінішке қарай, 90-жылдардағы идеологиялық вакуум, арқаулы құндылықтардың құлдырауы сияқты келенсіз құбылыстардың жаңғырығы қазіргі кезде де сезіледі. Сондықтан біз ғаламдық дағдарыстарға алаңдаудың алдында қоғамның өзін-өзі сақтау механизмін құруға басымдық беруіміз керек. Қазақстандық қоғам жылдам өзгеріп жатыр. Ол белгілеген құндылықтары мен саяси мәдениеті жағынан жаңғыру үстінде, — дейді шараға қатысушыларға Қоғамдық саясат институтының директоры Саясат Нұрбек.

САЯСАТ

ДАМУ

БІЗ ҒЫЛЫМҒА СҮЙЕНГЕН ЭКОНОМИКАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУЫМЫЗ ШАРТ

(Басы 1-бетте)

— Жаңа заманның жаңа технологиясын өмірге келтіру және халыққа қызмет еткізу, сондай-ақ жалпы жұрттың қолданысына енгізуге деген талпыныс бүгінгі біздің жас ұрпақтың әрбір әрекетінен кенінен байқала бастады. Бұл, әрине, баршамамызды қуантуымен қатар, мұны — қазақстандық инновацияның жана парағы деп қабылдауымыз керек.

Еліміздің «Қазақстан — 2050» стратегиялық бағдарламасында да, менің жолымда жасаған Жолдауымда да осы инновациялық бағытты жетілдіру және дамыта түсуге үлкен мән берілген. Біз ғылымға сыйымды, ғылымға сүйенген экономиканы қалыптастыруымыз шарт. Мемлекет инновациялық жобаларға үлкен қамқорлық көрсетіп келеді. Соңғы 5 жылда елдегі инновацияны дамыту үшін мемлекет тарапынан бөлінетін қаражат 3 есеге өсіп, 50 миллиард теңгеге жетіп отыр. Бұл бәлкім аса үлкен сома болмауы мүмкін. Алайда Үкімет тарапынан бөлінген қаржының тиімді жүзеге асып отырғанын Алматыдағы Инновациялық технологиялар паркі мен Астанадағы Назарбаев Университеті базасында құрылған инновациялық кластердің жасаған қадамдарынан да байқауға

болады. Біз білімді дамыту жағын ойластырдық. Зияткерлік мектептер құрылды, оған ең талантты балалар қабылданды. Шетелде жұмыс істейтін отандық ғалымдар елге орала бастады, мұнда оларға тиісті жағдай жасалуда. Инновацияны дамытудың алғышарттары осы, — деді Нұрсұлтан Назарбаев.

Қазіргі кезде республикада екі инновациялық кластер қатарынан дамып келе жатыр. Оның бірі — Астанада, Назарбаев Университетінің базасында, ал екіншісі — Алматы қаласындағы Инновациялық технологиялар паркінің жан-жақты жетілдірілген кешенінде екені жұртшылыққа мәлім. Инновациялық форум аясында техникалық жоғары оқу орындарының ғалымдары мен шәкірттері бірлесіп жасаған жаңа технологиялық құрылғылар мен инновациялық жобалар, жас өнертапқыштардың жасаған роботтар мен техникалар, стартап-бағдарламалар көрмесі, шетелдерден келген мамандар өткізген мастер-класстар ұйымдастырылды.

Инновациялық жобалар форумын Инвестиция және даму министрі Әсет Исекеш жүргізді. Министрдің мәлімдеуінше, бүгінде еліміздегі тау-кен металлургия саласы бойынша 67 инновациялық жобаға қолдау

көрсетіліп жатыр екен. Оның айтуынша, инновациялық белсенділік үлесі 2009 жылмен салыстырғанда 2 есе ұлғайған және 2014 жылдың қорытындысы бойынша 10 пайызды құрауы тиіс. Бұл көрсеткішті 2020 жылға қарай 20 пайызға, ал ІЖӨ инновациялық өнімдердің үлесін 2,5 пайызға дейін арттыру жоспарланып отыр. Соңғы уақытқа дейін қаралған 3500-ден астам жобаның 577-сі мақұлданып, қолдау тауыпты. Инновациялық жобалар форумына тәжірибелік сынақтан өткен және қолданысқа енгізіле бастаған инновациялық жобалардың авторлары мен оларды қаржыландырушы инвесторлық компания өкілдері ортаға шығып, сөз сөйледі. Олар өз туындыларының ерекшелігі, артықшылықтары, тиімділігі мен өнімділігі жайлы баяндап, ұсыныстарын айтты, инновациялық жобалар туралы өз ойларын ортаға салды.

Жиында «Өндірістік қалдықтарды қайта өңдеу» тақырыбы бойынша Олег Новачук, әлемдік деңгейдегі инновациялық жоба ретінде танылған Минералды өнімдерді кешенді түрде қайта өңдеу Ұлттық орталығының бас директоры Әбдірәсіл Жәрменов, табиғи электр энергиясын өндіру жобасын жүзеге асырып отырған Қазақстан

— Британ техникалық университетінің ректоры Искендер Бейсембетовтер өздері сынақтан өткізіп, қазіргі таңда қолданысқа біртіндеп енгізіле бастаған жобалары туралы баяндама жасады. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрі Асхан Сәрініпзов пен Алматы қаласының әкімі Ахметжан Есімовтер де өздерінің баяндамаларында елдегі инновациялық кластердің қалыптасуы мен оған бөлініп отырған қаражат көлемін, олардың тиімді салаларға аударылуы мен стартап-жобаларға қатыстырылып отырған ғалымдар, шетелдік әріптес ғылыми орта жайлы айтты. Назарбаев Университетінің президенті Шигеу Касу жоғары оқу орнының инновацияны қолдаудағы жана жүйе ретіндегі рөліне тоқталды.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры, академик Ғалымқайыр Мұтанов Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Назарбаевқа жоғары оқу орнының жетістіктерімен және келешек даму жоспарымен егжей-тегжейлі таныстырып, мемлекеттік-жеке әріптестік негізде шетелдік инвестиция тартылып отырған медициналық және инновациялық кластерді құру бойынша ұсынылған жобалардың жүзеге асырылуы жайында таныстырып өтті.

ҚАМҚОРЛЫҚ

«ЖАН ШУАҚ» ЖАНҒА ШУАҚ СЫЙЛАДЫ

«Шексіз мүмкіндіктер – 2014» халықаралық акциясы және «Нұр Отан» партиясының «Кедергісіз келешек» жобасы аясында мүмкіндігі шектеулі жандар VII «Жан Шуақ» қоғамдық сыйлығымен марапатталды.

Қанат МАХАМБЕТ

Астана

— Бүгінгі күні біздің әрқайсымыз еліміздің барша тұрғыны тең құқыққа және теңдей мүмкіндікке ие үлкен ортақ үйге айналуы үшін күш-жігерімізді салып жатырмыз. Партия Көшбасшысы Нұрсұлтан Назарбаевтың тапсырмасын табысты жүзеге асыруға үлес қоса отырып, біз Қазақстанда «Кедергісіз келешек» құруға, әлемнің ең дамыған 30 елінің қатарынан лайықты орын алуға қол жеткізе аламыз, — деді салтанатты рәсімде «Нұр Отан» партиясы Төрағасының бірінші орынбасары Бауыржан Байбек.

Мәдениет, спорт, білім, эстрада салалары мен қолданбалы өнердің барлық түрлерінде жоғары жетістіктерге жеткен І, ІІ, ІІІ топтардағы мүгедектерді, сонымен қатар құрамында мүмкіндігі шектеулі жандары бар ұжымдарды 7 аталым бойынша іріктеу үшін партияның 16

аймақтық және 225 аумақтық филиалдарында орасан зор жұмыс атқарылды. Нәтижесінде, «Мүгедек жандардың өмір сапасын жақсартқаны үшін» сыйлығына Дүйсенғали Оспанов ие болса, «Мүмкіндігі шектеулі жандардың Қазақстандағы қолданбалы өнер саласындағы айтулы жетістіктері үшін» сыйлағы Алина Лампартерге бұйырды. «Мүмкіндігі

шектеулі жандардың Қазақстандағы қоғамдық қызмет саласындағы айтулы жетістіктері үшін» сыйлығын Гүлмира Батпақұлова қанжығаласа, «Мүмкіндігі шектеулі жандардың Қазақстандағы мәдениет саласындағы жетістіктері үшін» сыйлығына Бектас Нұркенов лайық деп танылды. «Мүмкіндігі шектеулі жандардың Қазақстандағы вокалды орындаушылық

саласындағы айтулы жетістіктері үшін» сыйлығын Ләззат Салықова жеңіп алса, «Мүмкіндігі шектеулі жандардың арбада отырып өнер көрсету бойынша айтулы жетістіктері үшін» сыйлығын Талғат Аманбеков еншіледі. Ал «Мүмкіндігі шектеулі жандардың Қазақстанның спорт саласындағы айтулы жетістіктері үшін» сыйлығы Дмитрий Лиге табыс етілді.

Ресми дерек бойынша, бүгінде Қазақстанда мүмкіндігі шектеулі 650 мың адам бар. Олардың көпшілігі өмір сүруге және қоғамға пайдасын тигізуге деген құштарлығы арқылы өзгелерге үлгі-өнеге болып жүр. Бұл туралы Қазақстан мүгедектері конфедерациясының президенті Жанат Омарбекова: «Жан Шуақ» қоғамдық сыйлығы бұқараның назарын мүгедектер проблемасына аудару, оларды шешу жолындағы іс-қимылды күшейту және үйлестіру үшін тағайындалды. Мүмкіндігі шектеулі деп жүрген адамдар — шексіз мүмкіндік иелері. Біз осыны түсінуге тиіспіз. Бүгінде жағдайды мүлде өзгертіп, Қазақстанда мүгедектердің өмірін барынша жақсартуға және оларды қоғам өміріне толыққанды бейімдеуге мүмкіндік жеткілікті. Осындай шаралардың арқасында мүмкіндігі шектеулі адамдарға деген көзқарас өзгеріп, олардың мүмкіндігі шексіз екендігі айқындалады. Біз көпшіліктің санасынан мүмкіндігі шектеулі жандар туралы қалыптасып қалған теріс түсінікті жоюымыз керек» деді.

ТҰРМЫС

АТА-АНАСЫНА АЛИМЕНТ ТӨЛЕЙТІН БАЛАЛАР БАР

Бүгінгі қоғамда пайда болған безбұйрек балалар ешбір жүрегі ауырмастан өз әке-шешесін қарттар үйіне тастап жүре беретінді шығарды. Егер арға емес, заңға салсақ та қамқорсыз қалған қариялардың өз ұлдарынан алимент өндіріп алуға құқығы бар. Бірақ қанша жерден далада қалса да әке-шеше бауыр еті баласынан заң жүзінде ақша талап етуге намыстанады екен. Ең бастысы, «егер біз құзырлы органдарға шағымдаспасақ, қазіргі атқаратын қызметіне зиянын тиіп кетер» дейтін жанашырлығын айтсаңызшы...

Бейсенбай ДӘУЛЕТҰЛЫ

Астана

Жүректі селт еткізер мұндай қайырымсыз оқиғаны Әділет вице-министрі Бақытжан Әбдірайым Орталық коммуникациялар қызметінің брифингінде баяндалды. — Ата-анасын қалдырып кеткен балаларға алимент төлету жайының астарында басқа бір мәселе жатыр — дейді ол. — Жалпы, қандай қоғамда болсын, әсіресе, қазақ халқында ата-анасын қараусыз қалдыру деген болмаған. Қазір ондай фактілерді көріп жүрміз, көңілге де тиеді.

Қазақстанда ата-аналар баласына заң жүзінде талап қоюға намыстанады. Оның үстіне, «заң жүзінде балама талап қойсам, жұмысына кесірі тиіп кетеді ме деп, оны қылмыстық жауапқа тартады ма» деп қорқады. Сондықтан бізде ата-аналар баласына заң жүзінде алимент төлету мәселесін көп қозғамайды. Иә, ішінара кездеседі, оларды біздің орган қызметкерлері тауып, баласын жауапқа тартумен айналысып жатады.

Шетелге шығар алдында борышкерлерге айыппұлдарды әуесжайларда және

вокалдарда төлету мүмкіндігі жүзеге асырылмақ. Бұл туралы Президент жанындағы Орталық коммуникациялар қызметіндегі брифингте ҚР Әділет вице-министрі Бақытжан Әбдірайымов мәлім етті.

Аталған ведомстводағы реформалар турасында хабарлаған вице-министр саладағы бірқатар жаңашылдықтарды жеткізді. Атап айтқанда, енді мойнында төлемеген қарызы бар тұлғалар шетелге шыға алмай, әуесжайдан қайтарылатындығы белгілі. Енді соны кері әуреге салмай-ақ арнайы терминалдар қойып, сол жерден-ақ айыппұлдың төлеуге мүмкіндік берілемекші. Мұндай банкоматтар автовокзалдарда да орнатылмақшы.

Алимент дегеннен шығады, бигльғы жылдың өзінде соны төлеуден тұра қашқандардың үстінен сотқа 229 мың арыз түсіпті. Әйтсе де оның 3 мыңдайы ғана сот орындаушылардың күшімен орындалған. Қалғандары түрлі сылтаулармен сөз-балаңқылдыққа түсіп келеді. Сол сияқты жалақы қарыздарын төлемеуге байланысты жинақталған 5,5 мың арыздың да 3 мыңы өз шешімін тауыпты. Нәтижесінде айлығын күткендерге 1 млрд. теңге енбекке қарызы өндіріліп беріліпті. Мұнымен бірге соңғы 10 айда әкімшілік айыппұлдардың жалпы саны 542 мыңға жеткен. Оның қаржылық ауқымы 23 млрд. теңгені құраған. Осыларды өндіріп алу есебінен мемлекет қоржыны 8 млрд. теңгемен толықты. Бұдан тыс

уақытында төлемеген және төлеуден жалтарып жүрген борышкерлердің 356 көлігі тұтқындалды. Сот орындаушылары жылдың басынан Әкімшілік құқықбұзушылық кодексінің 524-бабы бойынша 2 359 борышкерді әкімшілік жауапкершілікке тартыпты. Ал 2013 жылы бар болғаны 1 646 борышкер ғана әкімшілік түрде жазаланған көрінеді. Аталмыш көрсеткіштер сот орындаушыларының бұл бағытта жұмысты әлдеқайда күшейткенін айқындайды.

Саладағы кезекті жаңалық: 2015 жылдан бастап, сот шешімдерінің орындалуын атқарушылық өндірістің тіркелуінен, оның толық аяқталуына дейін онлайн режимінде көз сала алады. Атқарушылық іс жүргізудің жаңа ақпараттық жүйесі мемлекеттік органдардың 50 дерекқорларымен әрекеттесіп, сот орындаушыларына атқарушылық істерді жедел шешуге мүмкіндік береді.

«Бұдан басқа, Қазақстанда жақында ғана жеке сот орындаушылары институты қалыптасып, жұмыс атқарып жатыр. Бұл бағытта лицензияланған жеке сот орындаушыларының көлемін мемлекеттік сот орындаушыларымен теңестірілді. 1 250 бірлікке дейін ұлғайту қарастырылуда. Қазіргі таңда, олардың саны 561 маманды құрайды. Бұл ретте, мемлекетпен аталмыш қызмет көрсету саласын қолдау үшін бірқатар шаралар қолға алынды. Осылайша, атқарушылық іс жүргізу заңына енгізілген толықтыруларға сәйкес, өндіріп алушы өз азаматтық құқығын іске асыру үшін, өз еркінше мемлекеттік немесе жеке сот орындаушысын таңдау құқына ие болды. Сонымен қатар жеке сот орындаушысы лицензиясын алуға ниет білдірген азаматтарға электрондық үкімет порталы арқылы лицензия алу рәсімдері онтайландырылды» дейді Әділет вице-министрі Бақытжан Әбдірайым.

ҚҰЖАТ

ЕНДІ ӨЗГЕ ЕЛДЕРДІ
ТЕКСЕРЕ АЛАМЫЗ

■ КАЗАҚСТАНДЫҚ САЛЫҚШЫЛАР ЕНДІ АҚШ, ГЕРМАНИЯ, ҰЛЫБРИТАНИЯ, КАНАДА, ИТАЛИЯ, ФРАНЦИЯ ЖӘНЕ БАСКА ДА ЕЛДЕРДЕГІ ТЕКСЕРІСТЕРГЕ ҚАТЫСА АЛАТЫН БОЛАДЫ. СЕНАТТЫҢ ҚАРЖЫ ЖӘНЕ БЮДЖЕТ КОМИТЕТІ КЕШЕГІ КЕНЕЙТІЛГЕН ОТЫРЫСЫНДА ОСЫндай ҚЫЗЫҚТЫ МҮМКІНДІКТЕР БЕРЕТІН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰЖАТТЫ ҚҰПТАДЫ. БІР ҒАЖАБЫ СОЛ, БҮЛ ЖОБА АРҚЫЛЫ КАЗАҚСТАН ОФШОРЛАРМЕН «ӘКІМШІЛІКТІК» БАЙЛАНЫСҚА ШЫҒУҒА ӨЗІРЛЕНУДЕ.

Айхан ШӘРІП

Әлемдегі барлық дамыған мемлекеттер мүше «Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының» (ЭЫДҰ) осы мәселелерді қарастыратын арнайы Конвенциясы кеше ратификациялауға толық дайын етілді. Сенаттың Салық комитетінің осы күнгі жиынына «Өзгерістер енгізу туралы Хаттамамен енгізілген түзетулері бар Салық істері бойынша өзара әкімшілік көмек туралы Конвенцияны ратификациялау» жобасы шығарылды.

Бұл құжат қысқаша айтқанда, қазақстандық салықышларға шетелдік әріптестерімен емін-еркін ақпараттар алмасуға, шетелдегі салықтық тексерістерге қатысуға және басқа мемлекеттерде қаржы-активтері бар компаниялардан қарыздарын өндіріп алуға мүмкіндік береді.

Сарапшылардың байламынша, ЭЫДҰ-ның бұл жобасы қазақстандық экономиканы офшорлардан аулақтатуға да ықпал етуге тиіс. Әйтпесе, қазақ жерінің қойнауындағы қазынаны қазып-көсіп алып жатқан, сондай-ақ біздің елімізде миллиардтап пайда тапқан біраз компания салығы өте аз осы аймақтарда тіркеледі де, Қазақстан қазынасына алым-салық төлеуден жалтаралы.

Ол ол ма, тіпті отандық салық органдарының заңды түрде салған салықтарын да төлемей, шетелге қашып кеткен фирмалар жетерлік.

— 2014 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша шетелдік компаниялардың 134 филиалының 6 миллиард 474 миллион 203 мың 771 теңге көлемінде салықтық берешегі бар, — делі бізге сұхбат берген Қаржы вице-министрі Ардақ Тенгебаев. — Соның ішінде негізгі қарыз — 2 миллиард 388 миллион 579 мың 105 теңгені құрайды. Ал қалған 3 миллиард 353 миллиондайы — өсімақы және 732,6 миллионы — айыппұл. Бұл құжат ратификацияланған соң, біз өз әріптестерімізге жүгінеміз де, осы Конвенцияны негізге ала отырып, қарыздарды өндіріп алуда көмек көрсетуді сұраймыз.

Оның айтуынша, бүгінгі таңда Қазақстан қосарланған салық салуды болдырмау туралы 46 Конвенция мен ақпарат алмасу туралы 6 келісімнің негізінде шет мемлекеттермен салық ақпаратымен алмасады. «Мәселен, 2013 жылы Қазақстан 175 сауал жіберді. Ал шетелдердің салық қызметтерінен 182 сұрау салу алынған» дейді Ардақ Тенгебаев. — Алайда осы конвенциялар мен келісімдердің мүмкіндіктері шектеулі. Өйткені олар тек корпоративтік және жеке табыс салықтарына ғана қолданылады. Сондай-ақ ақпарат алмасу тек жазбаша сұрау салу негізінде ғана жүзеге асырылады. Бұл процесті біршама баяулатады».

Ал ЭЫДҰ ұйымының 1988 жылы Страсбург қаласында бекіткен мына Конвенциясы осы тәжірибенің тиімділігін арттыруға бағытталған. Бұл тетіктің, қолданыстағы конвенциялармен және келісімдермен салыстырғанда, біркатар елеулі басымдықтары бар. Оларға Қаржы министрінің орынбасары толығырақ тоқтала кетті:

— Біріншіден, Страсбург Конвенциясы салықтың барлық

Советбек МАФИЗУМОВ (фото)

түрлері бойынша өзара ақпарат алмасуға және қатысушы елдердің салық төлеушілеріне қатысты кез келген ақпаратты өзара алмасуға мүмкіндік береді. Екіншіден, қажетті ақпаратты алу әдістері елеуір жеңілдейді. Осы Конвенция шеңберінде жазбаша сұраусыз, автоматты түрде ақпарат алмасуға мүмкіндік пайда болады.

Үшіншіден, осы құжат ережелеріне сәйкес, оған қосылған ел өз территориясында салық берешектерін өндіріп алу бойынша басқа мүше елге жәрдемдесуге міндетті. Төртіншіден, ол мүдделі елдердің әрбіреуінің аумағында салықтық тексерулерді бір уақытта жүргізу үшін құқықтық негіз жасайды.

«Сол сияқты қажет болған кезде, Қазақстанның салық қызметтерінің өкілдері де Конвенцияға қатысушы елдерде жүргізілетін салықтық тексерулерге қатыса алады, — делі Ардақ Тенгебаев. — Бүгінде бұл халықаралық шартқа 66 ел және 16 офшорлық юрисдикция қосылды. Қазақстанның осы елдермен арасындағы тауарайналымы 2013 жылы 123 миллиард долларды немесе еліміздің шетелмен бүкіл сауда-саттығының 93 пайызын құрады. Бұл осы елдердің салық қызметтерімен байланыс орнатудың маңыздылығын көрсетеді».

Оның айтуынша, Конвенцияға кіргеннен кейін, Қазақстан жыл сайын 5 мың 500 евро жарна төлеп тұрады.

«Бұл Конвенцияға қосылғалы жатқан бізден басқа Еуразиялық одақтың елдері бар ма?» деп сұрады сенаторлар. Ресей мен Беларусь кірмепті.

— Бірақ біздің мәліметімізше, олар да кіргісі келіп жатыр. Өйткені бұл Конвенцияның көмегі зор. Мәселен, өкінішке қарай, Қазақстанда филиалын ашып, жұмыс жасаған басқа ел компанияларының төлемей кеткен берешектері бар. Соларды өндіріп алу өте қиынға түсуде. Себебі осындағы филиалдарын тастап, кетіп қалған. Өздері Англияда, басқа шетелдерде жұмыс жасаула. Біз сол елдегі өз әріптестерімізге: «сіздің еліңіздің ұйымы біздегі берешегін төлемей кетті» деп хат жазамыз. Бірақ республика Страсбург Конвенциясына қосылмағандықтан, талап қоятындай, біздің құқықтық жағдайымыз жоқ, — делі Қаржы вице-министрі.

Осы дәйектемеге тоқтаған комитет мүшелері жобаны құптап, Сенаттың жалпы отырысына шығару туралы шешім қабылдады.

қоғамдағы орны спецификасымен түсіндіріледі. Мәселен, зиялы қауым мемлекеттік қызметте болса, радикалды ойларын көбіне іркіп қалады немесе ойын ешқашан мүлдем айтпайды да. Олар өздеріне «мемлекеттік қызметтегі адамбыз, бізге айтуға болмайды» деген ішкі цензуралық шеңберін сызып алған. Көкіректері сайрап тұрса да «үндемеген үйдегі бөледен құтылады» деп, тек жүргенді құп көреді.

— Көптеген зиялы қауым аталып жүрген контингент өкілдері, қолдары бос кезде қоғамдық өзекті мәселелерге үн қатып жүреді де, қызметте жүргенде үндері басқа тартып қалғанын байқайсын. Кезінде «Алан», «Өзекжарды», «Сіз не дейсіз?» телебағдарламаларын жүргізгенде талай байқағанмын. Камера қосылмай тұрып, үлкен мемлекеттік қызметте жүрген көзі ашық азаматтар, біраз түйткілді мәселені қозғайды да, камера қосылғаны сол екен, алдында ғана айтып кеткен сын-пікірін бүркеп, өзге бір бейтарап ойларын ортаға салып, сытылып кетеді. Мен мұны саяси флюгер болу немесе конъюнктураның жетегінде кету деймін. Ал өз ойларын ірікпей ашық айтуға тырысатындар — көбіне үкіметтік емес ұйым өкілдері. Олар көбінесе түрлі демеушілер, шетелдік гранттар немесе мемлекеттік тапсырыс аясында күн көреді. Бірақ олардың да іс-әрекеттері, айтқан сөздері көбіне лоббистік көзқарас тұрғысынан аса алмай жатуы көп. Яки бейнелей айтсақ, бұл — «кімнің тарысы піссе, соның тауығы болуға» ұмтылу. Ал халыққа сөзі де, өздері де ұнайтын үшінші зиялы топ деп мен ақын-жазушылар немесе руханият өкілдері дер едім. Олардың билікке сөздері аса өтімді болмаса да қазактілді қарапайым халық арасында беледі тұр. Демек, бірінші топ ықпалды, бірақ үні бәсен. Екіншісі, ықпалды болмаса да, сөздері шешім қабылданатын билікке өтімдірек, алайда саяси конъюнктураға бой алдырып қояды. Ал үшінші топқа келер болсақ, қызуқанды, эмоциялы іс-әрекеттерімен қарапша халыққа ұнайды, дегенмен жоғары жақ олардың ой-пікірлерімен, ұсыныстарымен санасып жатуы сирек. Түйіндей айтсақ, зиялы қауым өзінің қоғамдық орнына, қызметіне тәуелді, — дейді Канат Әуесбай.

ҚҰЛАҚТАНДЫРУ

ӨСКЕЛЕҢ КОМПАНИЯҒА
ИНВЕСТИЦИЯ САЛЫҢЫЗДАР!

«Маңғыстау электртораптық бөлу компаниясы» АҚ-ның 24% + 1 акциясы (482 338 дана жай акция) KASE-де

Жазылым 10 желтоқсанды қоса алғанға дейін!

Бір акцияның құны – 5 147 теңге

«МЭБК» АҚ:

- 2010-2013 жж. кезеңіндегі таза пайда 58,3 млн. теңгеден **1 156,6 млн. теңгеге** дейін ұлғайды.
- 2013 жылы **434 миллион теңге** дивиденд немесе әр акцияға 213 теңгеден төленді

«АСЫЛ-ИНВЕСТ» АҚ жай акцияларды қайталап орналастыру бойынша қаржылық консультант және букраннер болып табылады.

«МЭБК» АҚ-ның жай акциялары KZ1C24600013 ұлттық сәйкестендіру нөмірімен тіркелген.

Ірі акционерлер (2014 ж. қараша):

«Самұрық-Энерго» АҚ (75%), БЖЗҚ (12,9%), «Ұлар Үміт» (6,2%)

МӘСЕЛЕ

ТІСІҢ ТҮГЕЛ МЕ?!

■ МАМАНДАРДЫҢ АЙТУЫНША, ҚАЗІРДЕ ТІС АУРУЛАРЫНЫҢ ІШІНДЕ ЕҢ ЖІІ КЕЗДЕСЕТІН — ТІС ЖЕГІ (КАРИЕС) ЖӘНЕ ПАРОДОНТИТ (ПАРОДОНТ ТІНДІРІНІҢ ҚАБЫНУЫ). ТІС ЖЕГІМЕН АУЫРАТЫНДАР 75 ПАЙЫЗ БОЛСА, ПАРОДОНТИТТІҢ ЗАРДАБЫН ШЕГУШІЛЕР 41 ПАЙЫЗДЫ ҚҰРАЙДЫ ЕКЕН. НЕГІЗІНЕН, СТОМАТОЛОГИЯЛЫҚ АУРУЛАР ОҚО, ҚЫЗЫЛОРДА, АҚТӨБЕ ОБЛЫСТАРЫНДА ҮЛКЕН ПРОБЛЕМА. СОНДАЙ-АҚ АЛМАТЫҒА ҚАРАСТЫ НАРЫНҚОЛ АУДАНЫНДА ДА СОЛ, АЛАҚМОЛА ОБЛЫСЫНДА ФОРДЫҢ КӨПТІГІНЕН БОЛАТЫН ФЛЮОРОЗ АУРУЫ БЕЛЕҢ АЛУДА.

Нұрсұлу МЫРЗАХМЕТОВА

Республикамыздың әр аймағында «Ғұмырлық мінсіз күлкі» ұлттық жобасы қолға алынуда. Жоба — ауылдық жерлердегі балалар мен жасөспірімдер арасында стоматологиялық аурулардың алдын алуға негізделген. Осыған орай жақында «Стоматологиялық ауруларды емдеу және алдын алудың жанашыл әдістері және жүйелі жолы» атты дәрігер-стоматологтардың Халықаралық конгресі өтті. Жыл бойы аталған шара бойынша 40 мектептен 80 мың бала қамтылады деп күтілуде.

Мәселен, елімізде стоматологиялық аурулардың алдын алу жөніндегі республикалық бағдарламалардың болмауына, сонымен қатар мектептер мен ауылдық жерлерде стоматологиялық ұйымдар санының азаюына байланысты, ауылдардың алыс орналасуы, мамандардың жетіспеушілігі, ауыл балалары мен жасөспірімдер, жүкті әйелдердің ауыл стоматологтары тарапынан тұрақты бақылауға алынбау себебінен тұрғындар, әсіресе, ауылдық жерлердегі балалар мен жасөспірімдер арасында кариеc, пародонт ауруы көрсеткіші артып отыр екен. Қазақстанда соңғы он жылда балалар мен жасөспірімдер арасында өткізілген профилактикалық тексеріс нәтижесі әрбір үшінші баланың тісі кариеспен зақымданғанын көрсетті. Ал кариеc одонтогенді инфекция көзі екенін айтады ҚР ДСМ бас стоматологы Сәуле Есембаева.

— Ауылды жерлердегі балалар стоматологиясы мәселесін бірінші рет қолға алып отырмыз. Осы уақытқа дейін тіс

және протездеу үшін заманға сай стоматологиялық жабдықтармен қамтамасыз етілген. Онда дәрігер-стоматолог, медбике және тіс техникасының зертханалық жабдықтары орналасқан автокөліктерде тіс техниктері жұмыс істейді. Әрбір бала және ата-аналар тіс туралы толық ақпараттар, ауыз қуысының гигиенасы бойынша мәліметтер алмақ. Өйткені ата-аналардың көбі сүт тісті емдеудің, тазалаудың қажеті жоқ деп ойлайды. Бірақ шын мәнінде, бұл — үлкен қателік. Өйткені сүт тісінде шыққан тіс жегі, келесіде шығатын тістерде де дамиды. Егер жүкті әйелде тіс жегі болса, оның дүниеге әкелген сәбінде де тіс жегі міндетті түрде болады. Сонымен қоса жүрек, асқазан, ішектің зақымдануына алып келетін жұқпа (инфекция) болуы мүмкін. Ол туралы жүкті әйелдерді бәрі біле бермейді. Бұл кезде біздің кейбір стоматологтарымыз аяғы ауыр әйелге қай кезде рентген жасауға болатынын білмей жатады. Ал жүктіліктің алғашқы кезеңінде рентген жасауға мүлде болмайды. Сондықтан біз мамандарға да дәрістер өткіземіз. Бастысы, әрбір мектеп пен балабақшаларда стоматологиялық кабинеттер ашу керек, — дейді Стоматологтар қауымдастығының президенті, жобаның бастамашысы Сәуле Есембаева.

Қызылорда облысының тіс емдеу емханасының бас дәрігері Серік Бекеновтің айтуынша, өткір тұрғаны — қалр мәселесі. Себебі облыс бойынша халықтың 36 пайызы ғана стоматологпен қамтамасыз етілген, яғни 74 пайызы тіс емдеу дәрігерлерімен қамтылмай тұр. «Қызылорда облысында тіс жегінің таралуының өте қарқынды болуы себебі — біріншіден, бізге жақын орналасқан Арал теңізінің тартылуы, екіншіден, Байқоңырдан зымырандардың ұшырылуы, сондай-ақ Шалқия елді мекенінде уран өндіріліп жатыр, Құмкөледі суындұрыс болмауы салдарынан тіс ауруымен қиналатындар саны жылдан-жылға өсуде. Тағы бір себебі, бір литрлік ауызсуудың құрамында фтор 1,5-2 мг болуы керек болса, бізде ол 0,3-0,4 кана» дейді ол.

Алматыда шеберлік-сыныптарын өткізген Омск мемлекеттік медициналық академиясы, стоматология факультетінің деканы Лариса Ломиашвили тіс профилактикасында «гигиена» маңызды рөл атқаратынын айтады. «Ең болмаса тісті күніне екі рет тазалап тұру қажет. Себебі тіс жегі — инфекциялық ауру, кейін одан пульпит, периодонтит, периостит сияқты тіс жегінің күрделі формасы пайда болады» дейді Лариса.

ЖӨНІ БӨЛЕК ЖОЛДАУ

Алматыдағы «Бакшасарай» салтанат залында Парламент Мәжілісінің депутаты Роман Кимнің қатысуымен кездесу болып өтті. Бұл шараға, сондай-ақ «Алтын жүрек» қайырымдылық қоры сыйлығын ұйымдастыру комитетінің төрайымы, Наурызбай ауданы әкімінің орынбасары Жұлдыз Омарбекова мен Инвестиция және даму министрлігі сыртқы экономикалық серіктестігі департаментінің директоры Гүлдана Садыкова да қатысты.

Өз сөзінде Мәжіліс депутаты Роман Ким Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаевтың үнемі тың шешім қабылдауға жүрексінбейтінін атап өтті. «Біздің Президентіміз әрқашан халықтың өмір сүру сапасы, әлеуметтік жағдайы жоғары деңгейде болу керек деп есептейді. Қазақстан — жүз отыздан астам ұлт өкілі тату-тәтті ғұмыр кешіп жатқан бейбітшілік аралы іспетті» дей келе, кездесуге жиналған шағын және орта кәсіп өкілдерін еліміздің дамуы жолында құшлына еңбек етуге шақырды. Роман Кимнің пікіріне сәйкес, «мықты мемлекет жан сақтау саясатын емес, даму саясатын ұстануы керек».

«Мемлекеттік қызметке келгеннен бастап, Елбасы саясатын жақсы түсіне бастадым, ол кісіні одан ары қадірлей түстім» деп бастады сөзін Жұлдыз Қажикенқызы. Дәл осылай ағынан жарыла отырып, ол жиналған қауыммен аз-көм тәжірибесімен бөлісті. «Үш күндігің ойламаған әйелден без, үш жылдығың ойламаған еркектен без» деген қазақтың аталы сөзін осы тұста орында қолданды. Өйткені Президенттің «Нұрлы жол» — болашаққа бастар жол атты Жолдауы — еліміздің жарқын болашағына деген нақты жоспар. Жолдау дегеніміз ел басшысының жеке жоспары емес. Жұлдыз Қажикенқызының сөзімен айтсақ, Жолдау — Президенттің ұжымымен жасаған жиналысы. Ал оның ұжымы — он жеті миллион халық. Бұл жерде «олар», «сенер» дегеннен гөрі, «біз» деген көбірек айтылады. Бұл дегеніміз — әрқайсымыздың жарқын болашақты жасауда өз үлесіміз бар деген сөз. Қандай қызметте болсақ та, өзімізге тиесіліні дұрыс атқарсақ, болашаққа деген нық іргетас сол болмақ.

Жолдауды талқылау барысында Жұлдыз Қажикенқызы өз әкесінің тағылымын басқалармен де бөлісті. «Өзім үшін не істедім? Отбасым үшін не істедім? Отаным үшін не істедім?». Осы үш сұраққа күнделікті жауап іздей отырып, барлық жиналған қауымды Елбасымызға көмектесуге шақырды. «Президент Жолдауды бөрімізге қатысты. Елбасымыз біздің жақсы өмір сүруіміз үшін алдындағы нақты мақсаттар қойып отыр. Сол себепті өз жұмысымызға тиянақты болайық. Егер сіз сол жақсырақ өмір сүргініз келсе, жұмысыңызды да сол жақсырақ атқарыңыз!» деп сөзін аяқтады Жұлдыз Омарбекова.

Кезегімен сөз алған Гүлдана Садыкова да сөзбарысында толқынысы мен Елбасына алғысын жасыра алмады. Еліміздің тәуелсіздік алған уақыттан бергі жетістіктерін мақтанышыпен еске алды. Президенттің алғашқы жолдаулары мемлекеттің орнығуына және қалыптасуына негізделсе, соңғы жылдардағы Жолдауды халықтың әлеуметтік жағдайын көтеру мен мемлекет ретінде дамуына негізделетінін назарға алды. «Бүгінде Қазақстан көптеген жетістіктерге қол жеткізді. Мен мұны шенеунік ретінде емес, қарапайым азаматша ретінде айтып тұрмын. Біз көптеген салаларда көш ілгеріміз» деп, көпшілікті барлық жобаларға белсенді атсалысуға шақырды.

Кездесу сонында халық көкейлеріндегі сұрақтарына жауап алып, алдағы күнде қарқынды еңбек етуге мереке қарсаңында шабыттанып тарасты.

Айзере ӘНУАРБЕК

ҚОЛДАУ

«НҰРЛЫ ЖОЛМЕН» – НҰРЛЫ БОЛАШАҚҚА

Елбасының білім–ғылым саласына аса көңіл бөліп, артқан сенімін ақтау үшін әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті белсенді іске кірісті. Қазір университетті зерттеу университеті ретінде қалыптастыруға трансформациялау жүзеге асырылуда. Нақтылап айтар болсақ, соңғы жылдары университетте ұйымдастырушы–тәрбиелік және ғылыми–зерттеу мен білім беру үрдістерін сапалы өзгертуге бағытталған көптеген шаралар орындалды.

Соның ішінде механика-математика факультетінің информатика кафедрасын ерекше бөліп айтуға болады. Қазіргі таңда кафедраны басқарып отырған физика-математика ғылымдарының кандидаты, доцент Байдаулет Урмашев студенттердің сапалы білім алуына көп мүмкіндік беріп отыр. Аталған кафедраның ұстаздары ақпараттық технологияның соңғы жетістіктерін студенттерге оқытып-үйретумен ғана шектелмей, студенттердің жана технологияларды ойлап табуға ұмтылысын қолдап келеді. Сондай-ақ механика-математика факультетінің информатика кафедрасында соңғы он жылда «Информатика» мамандығы бойынша студенттер, магистранттар және докторанттарды дайындау сәттілікпен жүзеге асырылуда. Қазіргі уақытта информатика кафедрасының құрамында алпыстан астам адам жұмыс істейді, олардың ішінде ғылым докторлары, ғылым кандидаттары, PhD докторанттары, аға оқытушылар мен оқытушылар және ассистенттер бар.

Бүгінгі таңда информатика кафедрасының оқытушылары, магистрлері және PhD докторлары «CANDI: e-Learning және қайта дағрылау үшін оқу инфрақұрылымы мен құзреттілігін қалыптастыру» деп аталатын халықаралық TEMPUS жобасы бойынша Австрия, Ұлыбритания, Германия және Өзбекстан университеттерімен бірлесе жұмыс істеуде. Кафедра түлектерін жұмыспен қамтамасыз етілуі өте жоғары, олардың көпшілігі қазіргі уақытта көптеген алдыңғы қатарлы IT компанияларда, қаржылық ұйымдарда, мемлекеттік және академиялық құрылымдарында жұмыс істейді. «Development of Curriculum for Master Degree Programme in Computer Science and Computer-based Learning in the Institute of Mechanics and Mathematics of al-Farabi Kazakh National University» тақырыбы бойынша TEMPUS-TACIS халықаралық жобасы ақпараттық технологиялар аймағындағы жетекші Еуропалық ЖОО-мен, атап айтқанда, Ұлыбритания, Испания және Швеция университеттерімен мықты байланыс орнатуға мүмкіндік берді.

Сондай-ақ «ҚазМұнайГаз», «Барлау. Өңдеу. ҚазМұнайГаз» сияқты өндірістік компаниялармен бірігіп жасалынған жобалар белсенді түрде жүзеге асырылып, олардың нәтижелері бойынша тәжірибелік енгізулер актілері бар. Мысалы: Мұнай-газ өндіруін талдау бағдарламасы және Үлестірілген жоғары өнімді жүйенің архитектурасы. Кафедра ғылыми және ғылыми-әдістемелік «Информатиканың өзекті мәселелері» атты семинарларын өткізеді, мұнда оқытушылардың, PhD докторанттардың, магистранттардың компьютер ғылымдарының төңірегінде теориялық және қолданбалы мәселелері бойынша зерттеулері талқыланады. Информатика кафедрасы NIT (National Institute of IT, Үндістан) пен өте тығыз байланыста жұмыс жасап келеді. Нәтижесінде, кафедра мұғалімдері ғылыми зерттеулерге, оқу прощестерінде ерекше қажетті оқу әдістемелерін және Қазақ-Үнді орталығындағы оқу курстарын, соның ішінде «UML & Java Programming», «Software Engineering», «Network Engineering» курстарын игерді. Пәнді сапалы оқыту әдісін үздіксіз дамыта отырып, өндіріс мамандарын тарту, күрделі IT жобаларының траекторияларын түзету және дағдыларын қалыптастыру жүзеге асырылады.

Тағы бір мәселе, оқытушылар көптеген курстарды ағылшын тілінде жүргізеді. Болашақта елімізді көркейтіп, ғылымды технологиямен ұштастыра білетін білімді жастарды тәрбиелеп шығару — әр ұстаздың алдындағы басты міндет. Осы міндеттерін қалтқысыз орындап жүрген әл-Фараби атындағы ҚазҰУ механика-математика факультетінің информатика кафедрасының мұғалімдерін мақтанышыпен айта аламыз.

Тыштық ХАКИМОВА,

әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті механика-математика факультетінің информатика кафедрасының доценті, педагогика ғылымдарының кандидаты, Жанар СПАБЕКОВА, аға оқытушы

ФОРУМ ЖАСТАРҒА ЖАҢА МҮМКІНДІК СЫЙЛАДЫ

«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясында» өткен теміржолшы жастардың республикалық форумы өз мересіне жетті. Биыл бесінші рет ұйымдастырылған форумға еліміздің барлық өңірінен 30 жасқа дейінгі 300-ден астам теміржолшы жиналды. Олардың арасында аумақтық іріктеу турларының жеңімпаздары, инновациялық жоба авторлары, өткен жылғы форумдарда көзге түскен белсенді жастар бар. Сонымен бірге форумға Әзірбайжан, Өзбекстан, Ресей, Армения, Белоруссия сынды елдердің жас теміржолшылары да қатысты. «Жас Отан» жастар қанатының өкілдері де қонақ ретінде шақырылыпты.

Халима БҰҚАРҚЫЗЫ

Астана

«Мемлекет ішіндегі мемлекет» атанып кеткен темір жол саласында жастар саясаты жақсы жолға қойылғанын баса айтуымыз керек. Мұнда жас кадрлардың біліктілігін арттыру, оларды материалдық тұрғыдан сүйемелдеу тиісті құжаттармен реттелген. Мысалы, теміржолшыларға берілетін тұрғын үй қорының 25 пайызы жас отбасылар мен жас мамандарға тиесілі. 3, 4, 5 класты

стансаларға жаңадан жұмысқа келген жас мамандарға материалдық көмек көрсетіледі, мысалы, бірінші жыл ішінде олардың жалақысына 20 пайыздық үстеме төленеді, ал алғашқы екі жыл жұмыс ішінде тұрғын үйді жалға алу құны өтеледі, бала тууына, асырап алуға байланысты екі еселенген ең төмен еңбекақы мөлшерінде, ал қызметкерде екі немесе одан көп бала туыса — әр бала үшін үш еселенген ең төмен еңбекақы мөлшерінде материалдық көмек беріледі. Мұндай жеңілдіктерді мысалға көптеп келтіруге болады. Ең бастысы, бүгіндері компаниядағы жас мамандар шетелде білім жетілдіру мүмкіндігіне ие болып отыр. Бүгінгі таңда компанияның 500-ден астам жас кадры шетелде білім алып жатқаны соған дәлел. Ал 16 жас маман Қазақстан мен шетелдің магистратурасы бойынша білім гранттарына ие болған. Бұл деректерді форумды қорытындылаған кешегі жиында айтылды. Айтқандай, жас теміржолшыларды «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясының» президенті Асқар Мамин құттықтай келіпті. Ол мұндай форумды жас мамандардың кәсіби тұрғыдан өсуіне, білікті маман болуына мүмкіндік беретін алаң деп санады.

«Бес жылдан бері форумға 11 мыңнан астам маман қатысыпты. Олар содан бері өздерінің инновациялық ұсыныстарын енгізді. Өздеріңізге белгілі, биыл Мемлекет басшысы Жезқазған–Бейнеу, Арқалық–Шұбаркөл темір жолдарын салтанатты

түрде ашты. Күні кеше Қазақстан, Түрікменстан, Иран мемлекеттері басшыларының қатысуымен маңызы зор Өзен — Берекет — Торған темір жолы пайдалануға берілді. Бұл жолдың Қазақстандағы бөлігі өткен жылы ашылғанын білесіздер. Елбасы тапсырмасына орай тұсауы кесілген осындай жобалардың арқасында Қазақстанның көлік-логистикалық саласы дамып келеді. Президенттің биылғы «Нұры жол» — болашаққа бастар жол» атты Жолдауында да көлік-логистикалық саласын дамыту бойынша нақты тапсырмалар берілген. Сондықтан бізді алда үлкен жауапты жұмыс күтін тұр. Бұл ретте біз сіздердің білікті маман болғандарыңызды қалаймыз, сіздерді Елбасы Жолдауында қойылған мақсаттарға жету үшін өз үлестеріңізді қосуға шақырамын» делі Асқар Ұзақбайлы.

Жас теміржолшылар форумы сылдыр сөз бен құрғақ уәденің жиыны емес, бұл — жастарға жаңа мүмкіндіктер сыйлайтын форум. Форум биыл да сол жүрісінен жалынған жоқ. Әдеттегідей компанияда жүзеге асырылған Жастар саясаты бағдарламасы аясындағы жобалардың қорытындысы шығарылды. Сөйтіп, «Болашақ басқарушылар» аталымы бойынша үздік шыққан бес жеңімпаз Қазақстан аумағында білім жетілдіру құқына ие болды. Ал осы аталымда бірінші орынға ие болған жоба иесі ТМД елдерінің бірілде білім жетілдіру жолдамасын жеңіп алды. «Менеджмент жобасы» аталымында үздік шыққан алты жастың үшеуі Қазақ-

станда, үшеуі ТМД елдерінде білімін жетілдіретін болды. Форум барысында ерекше көзге түскендер Алғыс хаттармен, дипломдармен және кубоктармен марапатталды. Биыл форумға ұсынылған жобалардың арасында үздік деп танылған 3 инновациялық жоба Ұлттық компанияның филиалдары мен стансаларында пилоттық жоба ретінде өндіріске енгізілетін болды.

Осы тұста форум ұйымдастырылып келе жатқан 5 жылдан бері жастар әзірлеген 11 инновациялық жобаның тәжірибеге енгізілгенін айтуымыз керек.

Бүгіндері еліміздің темір жол саласында 30 мыңнан астам жас отбасы қызмет етеді екен. Міне, осы жас отбасылар арасында екі жылдан бері форум шеңберінде «Жас отбасы» фотобайқауы өткізіліп келеді. Биылғы фотобайқаудың үздіктері деп танылған отбасылардың фотосуреттері форум аясында да ұйымдастырылған сурет көрмесіне қойылды. Ал кешегі форумды қорытқан жиында үздік жас отбасыларға сый-сияпат жасалып, құрмет көрсетілді. Жастар форумы сонында қатысушылар ҚТЖ бас кеңсесінде орналасқан Темір жол көлігі мұражайындағы 2030 жылдың жастарына арналған Капсула-Пирамида символикалық белгісін орнатты. Капсулада қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде жастарды атаңсүйгіштікке, отбасы құндылықтарын сақтап, Отан алдындағы міндетін абыроймен ақтауға үндейтін шақыру жазылған.

ТҮЙТКІЛ

ХАЛАЛ МЕН ЗАЛАЛ

Тақуа кісілердің бірі Өбу Бөкір Уаррақ бір өңгімесінде: «Таңертең ұйқыдан тұрғаннан кейін майындағы кісілерге қарап, кімнің адал ас, кімнің харам ас жегенін ажырата алам» депті. Жанындағылар: «Ұстаз, оны қалай ажыратасыз?» деп сұрағанда, былай деп түсіндірді: «Кімде-кім таң ата бос сөз, бестекі өңгімеге салынса, өркімдерді сырттай жамандап, былапты сөз айта бастаса, демек, оның бұл өрекеті харам ас жегендігінен туындауда деп түсінем. Ал егер кімде-кім таңертең тұрғаннан кейін әуелі Алла тағаланы көп зікір етіп, тәухид кәлимасын айтып, өзіне кешірім-истигфар тілесе, оның бұл өрекеті адал ас жегендігінен. Өйткені халал да, харам да адамның күнделікті іс-әрекетіне міндетті түрде әсер етеді».

Жолдасбек ДУАНАБАЙ

Меніңше, ұлтымыздың ұрпағына тамаша тәрбие беріп, бірін-бірі Құдайлай сыйлауының, қадір-қасиетін жоғары қоюының өзі адал ас ішіп келгендігінен болар. Адал асты қазақ бұрыннан білген. Тіпті қасиетті хадисті оқыған кісі астың бетін жауып қоюды, қол жумай тұрып ас әзірлеуге болмайтынын, ошақ басында орнамал тартып жүруі, т.б. қағидалардың барлығы отбасында қатан қалағалынан. Жана түскен кінділерге де тазалық тәлімін үйреткен. Осы секілді керек кенестерді қалай ұмыта басталдық, солай ортамызды зымыяндық жайлап кетті. Тіпті киноларда төсегінде тұрмай жатып-ақ таңғы ас ішетін кейіпкерлерден қазақтар да қалыспайтын болды.Мұндай ерсіліктерде есеп жоқ.

Дүкен сөрелерінен «халал» деген белгі соғылған ет өнімдерін мақпалмен түгілі, өзге дінді ұстанатындар да көптеп сатып алатын астарында не бар? Бір ғана себеп: ол — тазалық. Осылайша, тамақтан да тазалық іздегендер сауданы қыздырды. Тіпті сонау Жапонияда жаппай халал тағамдар жеу

дәстүрге айналғанын интернеттен оқығанда, бұл үрдістің келешекте де қанатын кең жая беретіндігіне сенесің.

Әлемнің халалға бет бұра бастауы — қуанарлық жағдай. Айталық, бірқатар дамыған елдерде мейрамхана түгілі, қарапайым тамақтандыру орындарында мұсылмандар үшін халал ас әзірлейтіндігі, ұшақта берілетін астың өзіне мән берілетіні ойға қалдырады. Дәл осындай асқа адалдық пен басқа амандықты таза мұсылман елдері қатаң ұстанатындықтан, күмән мен күдіктің өзі көңілде болмайды. Ал бізде ше? Бізде халал сөзінің пайда болуы санада парасатты ойдан бұрын емес, тез пайда табуды атытты жібергендей.

Біз тұқ көрмегендей, халал мен залалды араластырып алғандаймыз. Халал сөзінің жазылуы да, айтылуы да ешкімге ауырлық етпесі анық. Алайда дүкендердегі сөрелерде, кейбір тауарларда «халаль» деп жазылуының өзі көзге қораш көрінеді. Ал айтылуы қылжас сөз секілді естіледі. Осындай атүсті көзқарас пен маңызды мәселеге ұсақ-түйек секілді қараудың салдарынан халықтың алдында «қарабет» болғандар да баршылық. Өйткені олар өнім орамаларына «халаш» деп жазғанымен, ет құрамына харам малдың майын қосып келген. Осыдан соң «халал» деген шұжықтың өзін алып жеу күмән тудырады.

Елімізде халал өнімдерін қалыптастыруға жанын сала жұмыс істеп жүрген азаматтар баршылық. Оларға алғыстан басқа айтармыз жоқ. Тіпті осы салаға арнайы көрмелер ұйымдастырылып, тұтас индустрия қалыптасты. Исламның қымбат қазыналарының бірі — адалдық екендігіне риза болмасқа амал қалмайды. Мәселен, ислам банкін алыңыз, шариғат бойынша мұсылман қаржысына үстеме, өсімақы сұрауға болмайды. Тағам саласы да сондай, адалдық пен тазалықты үйлестірген. Ал былайғы өмірде көңілге кірбін ұялататын титтей нәрсенің өзі ойындағы пәк ойды ойрандайды. Бірде телеарналардан Ақтау қаласында сырдың қалай сыйылатындығын көрсетті. Оны көрген мұсылман азаматының ет жеуден бас тартуы әбден мүмкін. Арам тірлік пен харам тірлік қатар жүрген жерде жақсылық болмасы анық. Малдың қанын ағызып, еттің тазалығына көз жеткізіп барып дайындалғанда ғана жейтін өнімнің өлексе еместігіне көз жеткізуге болады.

Өкінішке қарай, шошандап жүріп шошқаның, елпілдеп жүріп иттің де етін жеп қойғандар бар. Бізге олардың күнәсін қалай жуатындығы емес, адал ас ішкен кісінің ғана жан дүниесі таза, санасы серек, арам ойдан ала болатындығы маңызды. Шошқа мен ит мінезді бойына сіңірген адамның

бойында адалдықтан гөрі, арамдық, арсыздық, өктемдік, сыпайылықтың сырын білмеу секілді қадірі жоқ қасиет қалыптасады. Ғылымда «триханеллез» деп аталатын жаман вирус осы ит пен доңыздан табылады.

Бүгінде елімізде 500-ден аса халал өнімін өндіретін кәсіпорын бар екен. Сарапшылардың айтуынша, Қазақстанның халал стандарты ТМД көлемінде жоғары дәрежеде мойындалған. Қорыта айтқанда, «жүрек пойыз кетті, халалға қолымыз жетті». Әрине, осының бәрі айтуға оңай...

Айтуға оңай демекші, осы халал төңірегінде қапыда қалдыратын жағдайлар жиілеп кетті.

Еліміз 2005 жылы халал стандарты ережелерін бекітті. Сонымен қатар бұрынғы Индустрия және сауда министрлігінің құрамында әр сала бойынша құрылған 49 комитеттің бірі ретінде №57 халал стандарттау техникалық комитеті құрылды. Бұлайша игілікті іске білек түре кірісуімізде мән бар екен.

Халал стандарты әлемнің ислам дінін ұстайтын 148 елде өмір сүретін 1,6 млрд халық тұтынады, халал өнімдерін өндіруде, тұтынуда Еуропа елдері мен өзге де мұсылман емес мемлекеттер алда келеді, халал өнімдерін тұтынушы өзге дін өкілдері тазалығы әрі адам ағзасына пайдалылығы үшін қолданады.

Осы секілді жағымды жаңалықтар қазақстандықтарды да қарап отырғызбаған сынайлы. Біріншіден, біз — мұсылман елміз, елге келетін қонақтар арасында да мұсылмандар көп. Осыны мемлекеттік орындардағы шенеуніктерден гөрі, жекелеген кәсіпкерлер тиямді пайдаланып, ақша табудың амалы ретінде халалды алға тартып отыр. Себебі қазір сіз тамақтан бұрын жарнамасы жарқыраған "халал" қонақүйі, монша, емхана, балабақша, көлік жөндеу орталығы ірі қалалардың кез келген бұрышынан табылады. Халал деген аты жақсы, бірақ әрқайсысының арғы жағында не жатқанын ешкім білмейді. Осылайша брендтің де басынан бір тепкенді болдық. Бұл іске келешекте Қазақстан мұсылмандары діни басқармасы бас-көз болмақшы. Бірақ Қазақстан кең-байтақ, қолға алған шаруа шат-қаяқтап кетпей ме? Олан да халал стандарттарын заңмен қорғаған жөн шығар.

ЖЫЛДА ОСЫ ҒОЙ!..

ЖАНАРМАЙ «ЖЫРЫ» БІТПЕЙ ТҮР

Ерман ӨБДИЕВ

Жамбыл облысы

«Нұр Отан» партиясы облыстық филиалының мәжіліс залында партияның облыстық мәслихаттағы депутаттық фракциясының отырысы өтті. Депутат Гүлсін Орынбаева төрағалық еткен отырыстың күн тәртібінде бес мәселе қаралды. Алдымен облыс әкімдігі энергетика және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық басқармасының басшысы Мұхтар Төлеулиевтің «Облысымыздың жанар-жағармай материалдарындағы қажеттілігін қамтамасыз етудің өзекті мәселелері туралы» хабарламасы тыңдалды.

Елімізде әзірге Атырау, Павлодар және Шымкент қалаларында ғана мұнай өңдеу зауыттарының жұмыс істеп тұрғанын айтып

өткен ол Жамбыл жұртшылығына жанармайдың негізінен, Шымкенттен жасалдандатынын тілге тиек ете келе, биылғы халықты әбден зәреzap қылған бензин мәселесін де айналып өтпеді.

— Соңғы бес ай мерзімде көрші Ресейде жанармай бағасының көтеріліп кетуі себебінен (теңгеге шаққанда 160 т/л) ол елден 30-40 пайыз жанармай келмей қалды. Облысымызға Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінен ай сайын арзандатылған бағамен бөлінетін жанар-жағармай көлемінің өзі де тым азайып кетті. Бағаның қымбаттығы себебінен көрші Ресей елінен жеке кәсіпкерлердің жанармай жеткізе алмауы елімізде тапшылықты тудырды. Бұдан басқа облысқа білгеннен ірі ресурс ұстаушы компаниялардың өзі уақтылы мұнай өнімдерін жеткізе алмады. Атап айтқанда, қараша айында СНПС «АйДанМұнай» ЖШС-на 100 пайыз ақша-

сы төленіп, 750 тонна АИ-80 бензинді операторлар белгісіз себептермен ала алмай отыр. Өткен айларда да осындай жағдайлар орын алып тұрды. Бұдан басқа «ҚазМұнайГаз» ЖШС-дан баға айырмашылығын төлеп, Ресей елінен алдырғандар бензин облысқа келген жоқ, — делі.

Дегенмен бұл мәселемен Үкімет тікелей айналысып жатқандықтан, жергілікті билік тек сұраныс хат жолдаумен ғана шектелетін көрінеді. Ал ондағы өтіншілтердің ескерілу-ескерілмеуі — Астанаға тәуелді. Бастысы, облыстың кейбір аудандарында тапшылық фактілері орын алып, жұрт тарапынан наразылықтың туындағаны анық. Ең қиыны АИ-80 маркалы бензиннің мүлдем келмей қалуынан халыққа қызмет ететін көптеген әлеуметтік нысандардың көліктері де қантарылып тұрып қалғанын М.Төлеулиев өз хабарламасында атап өтті.

Бұл жағдай аталған маркалы жанармайдың талонмен ғана берілуіне әкеліп

соқтырды. Ол өз кезегінде көлік иелерін ары-бері сабылтып, жанармай бекеттерін аралаттырып қойған еді. Оның үстіне «ҚазМұнайГаз», «Гелиос», «Синойл» сынды ірі компаниялар облысымыздың Жуалы, Талас, Сарысу, Мойынқұм аудандарында операторларының болмауынан, ол компаниялар бөліп жатқан жанармайдан аталған аудандар қағылып жатқан көрінеді. Сондықтан аталған аудандарда мұнай өнімдері тапшылығы туындап тұр. Осы айтылған жағдайға байланысты, еліміздің Энергетика министрлігіне ағымдағы жылы 18 қарашада басқарманың, 21 қарашада облыс әкімдігі атынан қосымша көлемде жанармай бөлу туралы сұраныс хаттар жолданған. Алайда әзірге министрлік тарапынан ешқандай көмек болмай тұр. Қалай болған күнде де басқарма басшысы қазір облыста қызмет көрсетіп жатқан 304 жанармай бекетінде бағалардың тұрақты екенін атап өтті.

АЙТЫС

БАЛҒЫНБЕКТІҢ БАҒЫ ЖАНДЫ

(Басы 1-бетте)

Айтқандай, бұл айтыста ақындар тарапынан айтылған ұсыныс аз болған жоқ. Бекарыс Ұлытау облысын құру керек десе, Айнұр ақын Конгресс холды «Айтыс сарайы» деп атауды ұсынды. Ол бұл ұсынысын жүзде тапсыру кезінде де құрметті қонақтар қатарындағы вице-премьер Бердібек Сапарбаевқа құлаққағы етті.

... Мен бір ұсыныс айтып ем,
Дәл осы жерде бағана
Конгресс-холл сарайын,
Айтыс сарайы дейік деп
Сөз салғанмын араға
Өгей емес қой өйткені
Қазақтың арда өнері.
«Айтыс сарайы» болса екен
Астана дейтін қалада! — деді Айнұр ақын.

Сонымен, Тәуелсіздік күні қарсаңында дәстүрлі түрде ұйымдастырылатын айтыста Балғынбек Имашевтің бағы жанды. Ол «Алтын домбыра» мен 3 миллион теңгеге ие болды. Бірінші орынды алтын домбыраның бытырғы жеңімпазы Жандарбек Бұлғақов жеңіп алды, оған 2 миллион теңге табыс етілді. Екінші орын мен 1,5 миллион теңге Еркебұлан Қайназарға бұйырды. Ал үшінші орынды Бекарыс Шойбеков пен Айнұр Тұрсынбаева бөлісті. Көс ақын да 1 миллион теңгені қанжығаларына байлады.

Бұл айтыста үздік бестікке ілінбеген ақындарға да сый-сияпат жасалды. Мәдениет

және спорт министрлігі әр ақынға 150 мың теңгеден сыйақы үлестірді.

«Алтын домбыраны» тапсыру кезінде сөз алған «Нұр Отан» партиясы Төрағасының бірінші орынбасары Бауыржан Байбек еліміздің ең басты құндылығы — мемлекеттік Тәуелсіздікке қол жеткен күннен бастап ұлттық санын жаңғырту Елбасы саясатының басым бағыты ретінде салтанат құрып, халқымыз соның арқасында төл тарихымен, мәдени мұрасымен қайта қауышқанына тоқталды.

«Сахнада салмақты ой-пікірлер айтылды, бүгінгі айтысқа партияның Парламенттегі

фракциясының депутаттары да келіп отыр, айтылған мәселелер ескеріледі деп ойлаймын. Елбасы алдымызға көптеген міндеттер қойып отыр. Сондықтан да Мәңгілік елдің айтысы да мәңгілік болады. Партия осы бағытта жұмыс жасай береді» деді Б.Байбек.

«Алтын домбыра» жеңімпазы Балғынбек Имашев айтыстың болашағына сенеді, айтыс дамуы үшін бастысы, бейбіт заман мен тұрақтылық, сосын әрине, мемлекеттік қолдау қажет.

«Бүгінгі күні мұның бәрі бар. «Нұр Отан» партиясы өткен жылдан бері республикалық

және халықаралық деңгейде айтыс өткізуді қолға алды. Мені қолдаған, маған сенген жанкүйерлеріме де алғыс айтамын, барлығыңызды Тәуелсіздік күнімен құттықтаймын» дейді Б.Имашев.

Балғынбек үшін айтыста Еркебұланнның бата сұрағаны тосын жағдай болыпты. «Алтын домбыраны» алуға лайықты ақындар аз болған жоқ. Әсіресе, айтыстың бірінші күні Жандарбек пен Еркебұлан сойқан айтыс жасалы, нағыз айтыс деуге болады, салмақты ой да бар, тартыс та бар. Сөйткен Еркебұланмен финалда жолықтым. Өз басым Еркебұлан бата сұрайды деп ойлаған жоқпын. «Балғынбектің жолын беріп, келер жылы «Алтын домбыраны» сен ала ғой» деп қалжыңға сүйеіп айтып едім, жеңімпаз атандым» дейді ағынан жарылып.

Оның айтуынша, ақындардың бәрі де мықты, кімнің қалай айтсатынын сахнаға шығып, сахнадан түскенше ешкім болжай алмайды.

«Ақынның өзі мықты дайындықпен келсе де айтыстың сәтті шығарына толық кепіл жоқ, өйткені айтыс қарсыласына да байланысты кейде сәтті, кейде сәтсіз шығады. Табан астында туатын өнер ғой. «Алтын домбыра» үш рет алған ақында қалады деді, бірақ мен үшін оны үш рет алу мақсат емес, ақындардың бәрі де алып шыкса деген тілегім бар» дейді ақын.

Халима БҰҚАРҚЫЗЫ,
Астана

БАҚ

«ҚАЗАҚ ГАЗЕТТЕРІНЕ» – 15 ЖЫЛ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде «Қазақ газеттері» медиа холдингінің 15 жылдағы мерейтойына орай «Қазақстандағы ақпараттық үдерістер: замана талабы мен талағамы» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция болып өтті.

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция жұмысына алыс және жақын шетелдердің ғылыми қауымдастығының, сарапшылар қауымдастығының өкілдері мен ЖОО оқытушылары, магистранттары, докторанттары қатысты.

Конференцияны әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің әлеуметтік даму жөніндегі проректоры Шолпан Жаманбаева құттықтау сөзбен ашты. 1999 жылы ақпарат айданында желкен құрып, сол уақыттан бері ұлт мүддесіне қызмет етіп келе жатқан «Қазақ газеттері» серіктестігі Президенттің өкімі негізінде қырылғанын айта кеткен жөн. Өз қызметінің негізгі мақсатын тіл, тарих, мәдениет және әдебиет, сондай-ақ рухани адамгершілік құндылықтар мәселесін көрсетіп отыратын мерзімдік басылымдарды қолау деп айқындап алған медиахолдингінің құрамында бүгіндегі атты беделді басылым — «Ана тілі» ұлт газеті, «Экономика», «Ұйғур аязы» газеттері мен «Ахикат», «Мысль», «Ұркер» журналдары кіреді. Серіктестікті әр жылдары жазушы, журналистер Жұмабек Кенжалин, Мереке Құлқенов, Бауыржан Омаров басқарды.

Конференцияда «Қазақ газеттері» ЖШС-ның Бас директоры-Редакторлар кеңесінің төрағасы, Президент сыйлығының иегері Жұмабек Кенжалин баяндама оқыды.

«Өзінің шаңырақ көтергеніне 15-жыл толып отырған «Қазақ газеттері» серіктестігі мен оның құрамындағы мерзімді басылымдар да аға ұрпақ дәстүріне адалдықтың үлгісін көрсетіп келеді. Бұл қаламгерлеріміздің туған топырағымызды, Қазақ елін ең асыл құндылығымыз деп тұшынуынан, Тәуелсіз мемлекетіміздің ізгілікті қаламына шын қуанып, толағай табысын әспеттеп, әуезелей білуінен, ұлт мұратын ұлықтау жолындағы кешенді шараға білес сыбана кірісуінен айқын байқалады. Біз қазір Ахаң армандаған қоғамда өмір сүріп отырмыз. Қазақ елінің Тәуелсіздік атты кастерлі ұғымын қалірін сезініп, тұшынып келеміз. Ал бірақ қоғамдық дамуда ешқандай тактайдай түзу жол болмайтыны тағы анық. Оның келір-бұдыры, қисық-бұралаңы кездесетіні — заңдылық. Міне, соның бәрінен ақылмен

асу, биіктікті бағындыру шын шеберлердің ғана қолынан келген, — деді Жұмабек Омарұлы. Бұдан кейін Жұмабек Кенжалин серіктестіктің бүгінгі тынысы жайлы, заман ағымына байланысты енгізілген заманауи технологияларды, басылымдардың сайттары жайында кенінен тоқталды.

Қазақ журналистикасының ардагері, жазушы-публицист Сарбас Ақтаев мерейтойға орай өз жылы лебізін білдірді.

«Мысль» қоғамдық-саяси журналының бас редакторы, Қазақстанның құрметті журналисі Сейдахмет Құттықадам бүгінгі алмағайып заманда ұрпақ тәрбиесі басты назарда екенін баса айтып, сол тұрғыда «Қазақ газеттері» серіктестігіне қарасты басылымдар өзіндік бағыт-бағдарын қалыптастырған, ұлттық құндылықтарды дәріптеуші екенін атап өтті. Конференцияға Белоруссия мен Польша елдерінен арнайы

келген Продно мемлекеттік университетінің профессоры Владимир Тоголек пен Польша Журналистік институтының профессоры Владимир Янчук ақпараттық кеңістіктегі түйінді мәселелер мен мәдениаралық сабақтастық турасында ой өрбітті.

Бүгінгі ұлттық журналистиканы қалыптастыруда ауызбіршіліктің маңызы жайында ардагер журналист Нұрмұхан Оразбек сөз қозғап, ана тіліміздің тұғырын биіктеу үшін журналистер қауымы бұл мәселеге бей-жай қарамағаны азал екенін жеткізді. Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті атынан «Тіл, әдебиет, филология» институтының директоры, профессор Балтабай Әбдіғазиз құттықтау сөз сөйлеп, мерейтойға университет тартуын табыстайды.

Жиында, сондай-ақ әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті журналистика факультетінің деканы Сағатбек Медеубек құттықтау сөз сөйлеп, осынау беделді басылымдар құрамына кіретін «Қазақ газеттері» серіктестігі мен факультет арасындағы ынтымақтастық арта түсетініне сенім білдірді. Конференция әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің студенттік баспасөз орталығының ашылу салтанатында жалғасын тапты.

Конференцияның екінші бөлімінде «Бұқаралық ақпарат құралдарының тыныс-тіршілігіндегі ғаламдық өзгерістер: Қазақстан ерекшеліктері», «Қазақстан баспа ісі мен полиграфиясындағы даму бағыттар мен жанышылдықтар», «Қоғаммен байланыс пен жарнаманың жана технологиялары» тақырыптарында секциялық мәжілістер өткізілді. Секциялық мәжілістегі баяндамалар «Қазақ газеттерінің» 15 жылдығына орай жарыққа шығатын жинаққа енгізілетін болады.

Өз тілшімізден

ҚҰЛАҚҚАҒЫС

«БОЛАШАҚ КӘСІБІ МАМАНДАР!» БАЙҚАУЫНЫҢ ЖЕҢІМПАЗДАРЫ БЕЛГІЛІ БОЛДЫ

5 желтоқсанда «Кәсіпкер» холдингі» КЕАҚ «Болашақ кәсіби мамандар» ҚР-дың республикалық және аймақтық бұқаралық ақпарат құралдары арасындағы байқау қорытындысын шығарды. Журналистерге арналған байқауларды ағымдағы жылдың маусымында «Кәсіпкер» холдингі» КЕАҚ Қазақстанның барлық салаларының тұрақты дамуын қамтамасыз ететін кадрларды даярлау және кәсіби-техникалық білім беру мәселелеріне қоғамның назарын аудару, сондай-ақ журналистерге қолдау көрсету және олардың ары қарайғы кәсіби өсуін қамтамасыз ету мақсатында ұйымдастырды.

Комиссия отырысының нәтижелері бойынша Атырау қаласындағы даярлау, қайта даярлау және біліктілікті арттыруға арналған өңіраралық кәсіби орталықтың, Астана және Алматы қалаларындағы әлемдік деңгейдегі болашақ колледждердің қызметіне арналған байқауда жеңімпаздардың есімдері анықталды.

Жеңімпаздардың есімдері желтоқсанда Астанада өткен салтанатты марапаттау рәсінде жарияланды.

«Үздік ТВ материал» аталымы бойынша 1-орынды «24 кз» телеарнасының журналисі — Айнұр Қуат, 2-орынды — «Қазақстан-Атырау» телеарнасының журналисі — Нұрберген Мақым иеленді.

«Баспа БАК беттеріндегі үздік материал» аталымы бойынша 1-орын «Айқын» газетінің тілшісі Айхан Шариповқа, II орын «Биржа труда» басылымының тілшісі Жанар Әуелбековаға берілді.

«Интернет БАК беттеріндегі үздік материал» аталымы бойынша 1-орынды Құлат Хамитова («Айналайын» сайты), 2-орынды «Bnews.kz» ақпараттық агенттігінен Саяжан Қауқенова алды.

«Үздік радио материал» аталымындағы 1-орынды «1001 кәсіп» бағдарламасының жүргізушісі Макпал Иманбаева иеленді.

«ҚР-дағы техникалық және кәсіби білім берудің қазіргі жағдайы және техникалық, кәсіби білімді жаңартудағы холдингінің рөлі туралы» байқауда «Баспа БАК беттеріндегі үздік материал» аталымы бойынша 1-орынды «Литер» газетінен Ольга Винокурова, 2-орынды «Ақ Жайық» газетінен Тамара Сухомлинова алды. «Интернет БАК беттеріндегі үздік материал» аталымына «Қазақпарат» ақпараттық агенттігінің журналисі Канат Токабаев (1-орын) және «Bai-kadamBusinessNews.kz» порталының журналисі Нұрболат Аманжолов (II орын) ортақтасты.

«Қазақ радио» журналисі Дәурен Ерболатовтың жұмысы радиодағы үздік материал ретінде танылды.

Байқауда Қазақстанның түрлі аймақтарынан барлығы 100-ден аса өтінім келіп түсті.

Қосымша ақпарат алу үшін: 52-43-17, 57-77-16, 8-701-749-57-35

ЖҮЗДЕСУ

Жамбыл атындағы мемлекеттік жасөспірімдер кітапханасында ақын, жазушы-журналист, сазгер, қоғам қайраткері, бірінші шақырылған Парламент Мәжілісінің депутаты, тұңғыш қазақ тілінде жазылған «Халықтың көші-қоны туралы» заңының авторы Әкім Ысқақ оқырмандармен кездесті.

«ӨМІР – ӨТКЕН КҮНДЕР ЕМЕС, ЕСТЕ ҚАЛҒАН КҮНДЕР»

Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Тәуелсіздік күні қарсаңында ұйымдастырылған «Өмір, сені сүйемін» атты шараның мақсаты — қоғам қайраткерінің ел игілігі үшін жасаған игілікті істері мен қарымды қаламгер ретіндегі шығармашылық жұмыстарын халыққа насихаттау болды.

Жүздесуге кинорежиссерлер Еркін Рақышев, Уәлихан Исабай, ардагер-ұстаз Алдаберді Мақашев, «Қазбiлiмжабдық» компаниясының президенті Әбдіқасым Сыздықов, Абай атындағы республикалық мамандандырылған дарынды балаларға арналған қазақ тілі мен әдебиетін тереңдетіп оқытатын орта мектеп-интернатының директоры Мұхтар Ибрайымов, жас ақындар Макпал Мыса, Макпал Сембиева, әнші-продюсер Алтын Маханбетова, композиторлар Бауыржан Тұрғараев, Ергали Көшербаев және басқалар қатысты.

Жасөспірімдер мен студенттер ақынның «Гүл қауызындағы тамшы»,

«Күн ұлымын», «Жан жанбыры», «Махаббат хаттары» өлеңдер жинағынан және «Адам іздеп жүрмін», «Жүректегі жазулар» күнделік-эссе кітаптарынан үзінділер оқыды. Қарақөз Тілеубекова, Аллаберген Жаксыбаев, «Бауыр» тобы сынды өнер иелері әндерін тарту етті. Жиналған жастар автордың шығармашылық ізденістеріне қатысты түрлі сұрақтар қойып, емінеркін әңгіме өрбітті. Нәтижесінде бастапқыда бір жарым сағатқа жоспарланған кеш бес сағатқа жуықтады.

— Өзім желтоқсан айын ерекше жаксы көремін. Өйткені еліміз осы айда Тәуелсіздік мейрамын тойлайды. Біздің халқымыз үшін бұл мерекенің маңызы үлкен, бойтұмардай кастерлі. Ал 30 желтоқсан — «Халықтың көші-қоны туралы» заңына Елбасы қол қойған күн. Сондықтан дәл осы айтулы күндер қарсаңында оқырмандармен жүздесудің ұйымдастырылуы бекерден-бекер емес деп ойлаймын.

Өмір ешкімге мәңгілік берілмеген. Әйтсе де әрбір сәтінде мәңгілік есте қаларлықтай етіп өткізгенге не жетсін?! «Өмір — өткен күндер емес, өмір — есте қалған күндер.

Өмір — дәптер, адам — оның қаламы. Қаламымен парағына не жазасың, өмірінде солар ғана қалады. Өмір деген — адамның көңіл күйі, мұны-сағынышы. Пенде біткен өзін толғандырған, тебіренеткен мұнынан қуаныш іздейді.

Бүгін оқырмандарыммен жүздесуге ұйытқы болған, өмір жолымда есте қаларлық күн сыйлаған кітапхана қызметкері Ғаиза Құдайбергекқызына, арнайы сыйлап келген жора-жолдастарыма, сүйікті оқырмандарыма алғыс білдіремін, — дейді ақын, жазушы-журналист Әкім Ысқақ.

ҚҰЛАҚТАНДЫРУ

«ПАВЛОДАРЭНЕРГО» АҚ 2014 жылғы 5 желтоқсанға тағайындалған, 2014 жылға «ПАВЛОДАРЭНЕРГО» АҚ қажеттілігі үшін б=3 табакты бол.3, б=4 табакты бол.3, б=8 табакты бол.3 сатып алу жөніндегі ашық тендер дәрменсіз деп танылғанын хабарлайды».

«ПАВЛОДАРЭНЕРГО» АҚ 2014 жылғы 5 желтоқсанға тағайындалған, 2015 жылға «ПАВЛОДАРЭНЕРГО» АҚ, «Павлодарэнергообьт» ЖШС, «Павлодарские тепловые сети» ЖШС объектілерін күзету бойынша қызметтерді сатып алу жөніндегі ашық тендер дәрменсіз деп танылғанын хабарлайды».

Орта Азия және Үндістанның үздік әуекомпаниясы, Skytrax World Airline Awards 2012, 2013, 2014

«Эйр Астана» әуекомпаниясы 15 желтоқсаннан бастап Астана – Бангкок бағытында жаңа рейстің ашылуы туралы қуана хабарлайды. Рейстер дүйсенбі және бейсенбі күндері жаңа «Боинг-767» ұшақтарымен орындалады.

Брондау және ақпарат орталығы: Астанада 8 (7172) 584477, Алматыда 8 (727) 2444477.

air astana
Еуразия жүрегінде

Өз тілшімізден

ӨНЕГЕЛІ ҰСТАЗ

Бүгінде, 70 жасқа асқан абыроймен жеткен Еркін Рысқанұлы – тек өз әулетінде үлгі тұтар ақжарқын жан ғана емес, елінің өлеулі азаматы. Оған саналы ғұмырындағы қиындығы мен қызығы қатарласқан күндері, азаматтық ұстанымы мен адами қасиеттері дәлел.

Ұлы Абайдың ізгілік пен адамшылықтың жолын сілтеген «Нұрлы ақыл, ыстық кайрат, жылы жүрек» осы үш кастерлі қасиеттерге тұлғасы сай келген Еркін Рысқанұлы кіршіксіз адалдыкқа ұдайы ұмтыла біледі.

Еркін Рысқанұлының Қарағанды, Жезқазған, Атырау, Павлодар өңірлерінде еткен басшылық қызметтері – қажымас кайратының айқын дәлелі. Сол ерен еңбегі тиісті бағасын да алды. Қызметінде озаттық танытқан Еркін Рысқанұлы мадақтамалармен қатар, «Үздік еңбегі үшін», «Милиция үздігі», «ІІМ еңбек сіңірген қызметкері» төсбелгілерінің, сонымен қатар көптеген марапаттардың иегері.

«Әке көрген ок жонар» демекші, әкесінің жолын қуған Еркін Рысқанұлы әке өсиетіне адал, азаматтық сөртіне берік. Әкесі Рысқан Белғожаұлының еліне сіңірген ерен еңбегі жоғары бағаланып, «Еңбек Қызыл Ту», «Қызыл жұлдыз» ордендерімен, бірнеше медальдармен марапатталған. Саналы ғұмырының 30 жылын Рысқан Белғожаұлы ішкі істер саласына арнап, оның он жеті жылын Байғанин ауданында (Жарқамыс ауылы) абыройлы қызмет атқарған. Әкесі Рысқан мен анасы Шәкира балаларын аялы алақанында мәпелеп, бойларына адамзаттың асыл құндылықтарын сіңірген.

Қиын-қыстау кезеңде кезіккен кедергілерді жеңе білген Еркін Рысқанұлының күндеріне талай замандастары мен әріптестері күй. Кезінде Қазақстан Республикасының Ішкі істер вице-министрлері, қазіргі таңда құрметті ардагерлер, милиция генерал-лейтенанты Василий Симачев, милиция генерал-майоры Болат Байжасаров, Атырау облысының Құрметті азаматы, еңбек ардагері Амангелді Селбаев, ҚР Прокуратурасының құрметті ардагері, 3 санаттағы әділет мемлекеттік кеңесшісі Виктор Корчагин сияқты еліміздің беделді азаматтары Еркін Рысқанұлымен бірге қоянқолтық жұмыс атқарған кездерін еске түсіріп, оның еліне, тандаған кәсібіне деген құрметін, отбасында жайлап адам және адал дос екенін бір ауыздан айтып, бүгінгі торқалы мерейтойымен құттықтау сөздерін жеткізіп жатыр.

ҚР ІІМ ардагері, әділет генерал-майоры Темірхан Дуабекұлы: «Еркін Рысқанұлының еліміздің құқық қорғау саласына қосқан үлесі зор. Қызмет атқарған кезде, ол ардагерлерге үнемі сый-құрмет көрсеткен. Үлкендердің батасын алған. Еңбек демалысына шыққаннан бері ардагерлер кеңесінің белсенді мүшесі» дейді өз әріптесі туралы.

Генералмен талай жыл бойы бірлесіп қызмет атқарған әріптестері, еліміздің ірі аймақтарында ішкі істер басқармаларын басқарған шақтарында ағалық ақыл-кеңесіне құлақ түрген шөкірттері ҚР ІІМ ардагері, полиция генерал-майоры Қайыржан Мырзабаев, ҚР ІІМ ардагері, полиция полковнигі Зейнолла Сәрсенбеков, қазіргі таңда беделді қызметтерде қажырлы еңбек етіп жүрген Қарағанды облысы ІІД бастығы, полиция генерал-майоры Мергенбай Жаппаров алған өнегелі тәжірибесі мен абыройлы ісін жаластырып, Еркін Рысқанұлының әділ де талап қоя білетін басшы, осы уақытқа дейін өз

ұстазынан кеңес алып жүретінін айтып, қызметте болған жағдайларды еске түсіріп, құттықтау сөздерін жеткізді.

Сөзіне берік, атына адал Еркін Рысқанұлының көп шөкірттерінің қатарында мен де бармын. Еркін Рысқанұлымен 1993 жылы таныстым. Ол кезде мен Мақат аудандық ішкі істер басқармасының басшысы қызмет атқардым. Сол жылдары Еркін Рысқанұлы Атырау облысының Мақат аудандық ішкі істер басқармасына іссапармен келіп, жеке құраммен кездесу өткізген болатын.

Жалынды жылдарымда ұлағатты тәлімгерім Еркін Рысқанұлы қызығы мен қиындығы қатарласып келетін қызметтің түрлі қыр-сырын үйретіп, қарапайым адамгершілік қағидаттарымен сусындатты.

Ерекеннің адамгершілік қасиеті әлі есімде, сол болған жағдайды жиі есіме аламын, алғысым шексіз. Бұл жағдай 1994 жылдың күзінде болатын. Менің қоластымадағы қызметкерлердің қатысуымен жол-көлік оқиғасы орын алды. Сол кезде қалада жиналыста болатымын. Әр адамның басынан кешетін жағдай ғой, осы оқиғаға байланысты кейбір басшылар атқарып отырған орнынан мені босатуға бел булды. Алайда Еркін Рысқанұлы Ішкі істер министрлігіне өзі қонырау шалып, мән-жайды түсіндіріп, маған өз қызметімді әрі қарай жалғастыруыма ықпал жасады. Содан соң көп кешікпей өзінің орынбасары қызметіне тағайындады. Осындай жол сілтеп, бағыт-бағдар беруші, қамқор жаннның әрекеті жоғары бағалауға тұрарлық. Кейіннен Павлодар облысының ІІД-ін басқаруға қызмет бабымен ауысқан уақытта, ұлағатты ұстазымның өзімен жырқақ кеткендігін қиастықпен бағылдамды.

Өзіне тән болмыс-бітімі, қатаң талабы, қырағылығы мен шеберлігі, патриоттық қасиетімен үлгі көрсетіп, абыройлы жолмен сол Павлодар облыстық ішкі істер департаментінде Еркін Рысқанұлы генерал шенін алды. Жұмыста үнемі жанажылдыққа ұмтылса, өмірде әр кез жанашыр жан екендігін жанарынан байқауға болады. Тіімді жоспарлауға, болжампаздыққа, ішкі түйсікке, әділ саралауға, желелі дәстүрлі жұмыстарын нәтижелі жүргізуді үйреткен жол сілтеуші ақылшым бола білді.

«Мен бақыттымын, өйткені еліміздің қай түкпіріне барсам да, маған туыстай болып кеткен әріптестерім, шөкірттерім бар», — деп айтқан Ерекеннің қанатты сөздері әлі күнге дейін жадыма жаңғырады.

Бүгінде Еркін Рысқанұлымен және оның тату да берекелі отбасымен аралас-құраластығымыз жалғасуда.

Шаңырағы шаттыққа толы қазақтың асқак мінез азаматы аяулы жары Фахизат Сұлтанқызымен бірге балаларына қамқор болып, немерелеріне өнегелі өмірін үлгі етуде. Осы тарапта өнеге өшіре салатын от емес, өшпейтін рух, ұрпақтан-ұрпаққа кететін кие деген ұғымның мәні тегін емес болса керек.

Жанболат ОЛЖАБАЕВ,
Астана қаласы ішкі істер
департаменті бастығының
бірінші орынбасары,
полиция полковнигі

ӘЛЕУМЕТ

СӘТІ ТҮСКЕН СҰХБАТ

Резо ГАБРИАДЗЕ, *КСРО Мемлекеттік және Руставели атындағы сыйлықтың лауреаты:*

ҚАЗАҚТЫҢ ҚИЫНДЫҚТА ТАСТАМАЙТЫН ҚАСИЕТІ ҰНАЙДЫ

Биылғы жылды Грузия елі «Қазақстанның Грузиядағы туризм жылы» деп жариялап, қазақстандық БАҚ өкілдерін шақырған еді. Бізге елдің мәдениеті мен тарихына қатысты жерлерді аралап, елдің тыныс-тіршілігімен жете танысудың сәті түскен. Грузиндердің ежелгі мәдениеті мен тарихын көріп, елдің мақтанышына айналған белгілі тұлғаларымен де кездестік. Сапарымызда аты әлемге белгілі Резо Габриадземен кездесіп, сұхбат алған елдік. Қария 78-ге көлсе де ширақ, шығармашылығын дамыту үстінде екен.

— Менің достарым көп, соның ішінде қазақтар да бар. Бірақ Қазақстанға жолым түспеді. Егер де сіздерден шақыру болып жатса, қуана-қуана барар едім. «Сталинград» деген спектаклімнің бір көрінісінде соғысқа қатысқан өрімдей жас қазақ солдаттының жан дүниесіндегі эпизод көрсетіледі. Орыс тілінде жазылған. Біз осы спектакльмен қайда болмадық, жердің барлық түкпірін араладық десем, артық емес. Көрермендер жылы қабылдады. Сұхбат беруді көп ұната бермеймін. Сіздер Қазақстаннан келді деген соң ғана келістім, — делі бізді ақ жарқын көңілімен қарсы алған Резо қария.

— Қазақ өнері мен мәдениеті өкілдерімен байланысыңыз бар ма?

— Әрине, бар. Қазақтарды аса құрметтеймін. Солардың ішінде Америкада тұратын танымал азамат Тимур Бекмамбетовке құрметті ерекше. Онымен жиі араласып тұрамын. Дарынды режиссер, азаматтығы ерен. Таланттың ел мойындаған. Бойында көп адамдарға берілмеген қабілет бар. Суретшілік өз алдына бөлек әңгіме. Ол бекерден-бекер Лос-Анджелесте жүрген жоқ. Тимурдың атағымен мақтанудың өзі неге тұрады?! Сіздер Тимур Бекмамбетовпен мақтанушысыз керек.

Өзім Кутаисидің педагогикалық институтын және Тбилиси университетін тәмамдаған. 1967 жылы Мәскеудің жоғары сценарийстер мен режиссерлер курсында оқыдым. Бізбен бірге КСРО-ның әр түкпірінен келген жазушылар болды. Олардың арасында мықты қаламгерлер аз болған жоқ. Қазақстаннан жазушы Қалихан Ысқаков та оқыған. Сендер оны жақсы білулерін керек, үлкен жазушы. Сол жылдардың өзінде ол танымал болды. Біздің курстағылар оны ерекше құрметтейтін. Қашан көрсеніз де күліп, көңілді жүретін. Қалиханмен соңғы жылдары жиі араласа алмадым. Алайда оны ұмытқан емеспін. Ал Тимур мен үшін аса қымбат. Себебі біздің қарым-қатынасымыз бен достығымызға 25 жыл болды. Досымның үлкен суреткер екенімен мақтанамын.

— КСРО кезінде режиссер, киносценарист ретінде 35-тен астам фильмді дүниеге әкелдіңіз. Олардың арасында «Не горюй», «Мимно», «Чудак» және «Кин-дза-дза», «Необыкновенная выставка» атты тамаша туындылар бар. Ал театрдағы жаңашылдығыңыз туралы не айтар еліңіз?

— Бұл театр ойламаған жерден дүниеге келді. 1981 жылы осы ғимаратты сатып алып, алғашында кішкентай театр ашсам, одан кейін шеберханама жұмыс істеймін деп шешкенмін. Ақырында бәрі өзгеріп шыға келді. Кейінірек Тбилисиде марионеток театрын аштым. Театрдың режиссері, қойылымдардың авторы, оның көркемдеу жұмысы дегеннің бәрі — менің

Сурет автордікі

мойнымда. Көмекке ешкімді шақырған жоқпын. Бастапқыда ойым үлкендер үшін қуыршақ театрын ашу еді. Сол ойым жүзеге асты. Кішкентай сахнада «Альфред және Виолетта», «Бриллиант маршала де Фантье», «Осень моей весны», «Дочь императора Транезунда» атты спектакльдер өмірге келді. Енді суретшілік пен мүсіншілікке ораламын деп жүргенде, ойдан ой туып, қойылымдардың үздіксіз жалғасуы театрды әлемге танытты.

— Шет елдерде де жұмыс істегеніңізді білеміз. Қай елдерге жолыңыз түсті?

— 90-жылдары Швейцария мен Францияның театрында жұмыс істедім. Кино саласында әдебиеттен дәріс бере жүріп, екі драмалық «Какая грусть-кош аллеи» атты пьесаны Швейцарияның Лозанна қаласында, ал «Кутасиді» Парижде қойдым. Екі қойылымда атақты актерлер — Питер Брук, Натали Пари, Бакари Сангари және басқа танымал артистер ойнады. Осындай керемет актерлермен жұмыс жасау, шығармашылығын мен ізденісіме үлкен серпіліс әкелді.

— «Сталинград» атты спектакліңіз қай жылы дүниеге келді?

— Спектакль 1994 жылы «Волга туралы ән» деген атпен Тбилисиде сахналанса, кейін «Сталинград шайқасы» деп өзгертілді, қазіргі күнде «Сталинград» деген атпен қойылып жүр. Оның премьерасы 1996 жылы Францияның Дижоне қаласында, 2001 жылы бірінші рет мәскеулік премьерасы өтті. 2002 жылы АҚШ-тың Линкольн орталығында премьерасы болды. Содан кейін 2010 жылы театр гастрольдық сапармен Нью-Йоркке бардық. Бұл пьесаның қайсы елде қойылғанын айтпай-ақ қояйын. Спектакльдің бірінде қазақ солдаттының жан дүниесін бейнелейтін эпизодты кіргізгенмін. Ол эпизодта қазақ жауынгерінің ата-анасына жазған хаты бар. Хат соғыстың ауыр жағдайын және солдаттың туған жері мен ата-анаға деген сағынышын баяндайды. Осы сюжетті көрген көрермен өмірдің шындығын сезінеді. Қойылымды көпшілік жылы қабылдады. Тіпті көрерменнің спектакльге құрметінің ерекше артқанын байқадым. Спектакль сонында көрермендер сұрақтар қойып, өз әсерлерімен бөлісті. Бұл — менің қолымнан келген ең бір жемісті еңбегім деп бағалаймын. Пьеса соғыс туралы ғана емес, нағыз шынайы өмірді көрсетеді. Өмірдің мәні мен мағынасын көрермендерге жеткізуді мақсат еттім. Сталинград көркемдік композицияға құрылған. Онда сурет, кино,

поэзия, драма бар. Өмірдегі қайғы мен қуаныштың сюжеттерінен тұрады.

— Ұлы Отан соғысы жылдарында сіз неше жаста еліңіз?

— Кішкентай болдым. Сегізге толмағанмын да. Соғыс баршамызға ауыр тиді. Дүниенің бәрі бүлініп, ғимараттар мен үйлердің көбі қирап жатты. Отқа оранған үйлермен бірге адамдар да жоғалып жатты, үйленбеген жастардың тағдыры мен үйленгендердің тоғыспаған өмірі кімге де болсын онай тиген жоқ. Оны көзіміз көрді. Біздер шағын қалада тұрдық. Онда 75 мың тұрғын болыпты. Соғыстан кейін ол қалада соның үштен бірі қалса керек. Ол жылдардың картиналары менің есімде және көкейімде. Көп адамдардың жүрегінде қара дақ болып қалды. Оны еске алу — маған өте ауыр.

— Сіздің театрыңыз әлемнің көп елінде гастрольде болыпты. Қазақстанға неге келмейсіз?

— Әрине, Қазақстанға барғым келеді. Қазақстан туралы естігендерім өте көп. Ертеректе Ташкентте бір кинофестивальға қатысқаным есімде. Ал Қазақстан өзiрге маған ертегі болып тұр. Мәдениеті мен әдебиетінің алысқа кеткендігін естіп жатырмын. Дәм бұйырса, сіздердің елдеріңізге барып, спектаклімді көрсетсем деймін. Қазіргі кезде Грузия мен Қазақстанның арасындағы экономикалық қарым-қатынас жақсарып, қанатын кең жаюда. Әлемді шарлаған театрымымен Алматыда, одан кейін Астанада болсам деген ойым да бар. Біздің театрдағы ұжым шағын. Шағын болғаныммен көтерген жүктері салмақты дер едім. Театр гастрольмен Францияда бес рет болса, АҚШ-тағы фестивальдарда екі рет, Еуропаның барлық елдерінде, Мәскеу мен Санкт-Петербургте және Сеулде өткен фестивальдерге қатысып қайттық. Өнер барлық халықтарға ортақ дер едім.

— Кино мен театр саласында еңбегіңіз бөлек те, суретшілігіңіз бен мүсіншілігіңіз бір төбе.

Біз сұхбатымыздан кейін ғимаратта орналасқан Марионеток театрымен таныстық. Театрдың сыртқы келбеті де ерекше. Театрдың жаңында төрт-бес қабатты үйдің биіктігіндегі төрт бұрышты мұнара тұр. Мұнараның ең биік шыңында сағат орналасқан. Сағат тілі жетіге келгенде, сағаттың іші ашылып, одан кішкентай қуыршақ бала шығады да, қолындағы балғасымен кешкі жетіні жеті рет ұрады. Одан кейін сағаттың астаңғы жағындағы тағы бір терезе ашылды. Одан вагон сүйреген пойыздың жүргенін көрдік. Ол да белгілі бір уақытқа шектелген. Бағанының көше жағына тіреу қойылған. Театрдың кішене мейрамханасы тұрақты жұмыс істейді. 80 адамдық зал көрерменге лық толы болды. Біздер «Рамона» спектаклін тамашаладық.

— Өнер саласында жолым болған адаммын. Бала кезімде сурет салумен шұғылданып, суретшілікке бет бұрдым. Туындыларымды ел біледі. Кейбір туындыларым Мәскеу, Санкт-Петербург, Париж, Рене, Дижонде қойылған. Сол сияқты Мюнхеннің көрмесіне де қатыстым. Қолымнан шыққан туындыларымның көпшілігі әр мемлекеттің мұражайында сақтаулы. Сонымен қатар АҚШ, Ресей, Германия, Израиль, Франция мен Оңтүстік Кореядағы жеке адамдардың коллекцияларында да кездеседі. Мәскеу қаласындағы «Мадам Галифе» мейрамханасындағы жобам бір аз уақытым кетті. Ал мүсін саласында Санкт-Петербургтегі фонтанқадағы «Чижик-пыжик» бейнесі. Оның бар болғаны — 11-ак сантиметр, салмағы 5 келі. Дүниежүзіндегі ең кішкентай ескерткіш. Мен оны аңызға сүйеніп жасағанмын. Олессадағы анекдоттарға арналған мүсіндерде еңбегім қалса, басқа қалаларда да кездеседі.

— Қазіргі шығармашылығыңыз жайлы не айтасыз?

— Соңғы жылдары ештеңе жазған жоқпын. Киноны жастарға бердім. Солар еңбектенсін. Оларға кеңес беретін үлкен аксақалдар бар. Үлкендерден жастар үйренсін. Қазір заман басқа, талап пен техника және монтаж жетілген. Бір сөзбен айтқанда, өткен уақыт пен қазіргі өмір сәйкес келмейді. Негізгі мамандығым — суретші. Киноға кейін келдім. Грузинфильмінде, Мосфильмде жұмыс істедім. Сценарий — бұл шын мәнінде драматургия. Драматургияның заңы қатал дер едім. Оны өз басымнан кешірдім.

— Өзіңіз жасқа көретін фильмдеріңіз бар ма?

— Әлемдік фильмдердің ішінде француздар мен америкалықтардың, ағылшындар мен италияндықтардың фильмдері жоғары деңгейде түсірілген. Сонымен қатар, ресейліктердің де тамаша киноларын айта кеткім келеді. Орыстар соңғы уақытта жақсы фильмдер түсіріп жүр.

— Ал қазақстандық фильмдер туралы не айтасыз?

— Бір өкініштісі, ештеңе айта алмаймын.

— Қазіргі кезде өзіңіз сурет салумен айналысып жүрісіз бе?

— Иә, бос уақытымда сүйікті кәсібімді жалғастыруға тырысамын.

— Жас келген сайын өмірге деген көзқарас пен мінез өзгерме не екен?

— Мінез бен көзқарас қартайғанда басқа болады. Қартайғанда жан дүниенді түсінетіндер басқаша ойлап, басқаша көзқараста болады.

— Резо Леванович, сіз қай тілде жазып, қай тілде ойлайсыз?

— Тек грузин тілінде ойлаймын. Тілімде «грузинизм» болғандықтан, сөзім орысша. Демек, біріншілен, грузинше ойлап, содан кейін оны орысшаға аударамын. Екі тілді білу өте жақсы. Менің тыныс алуым Маяковскийдің сөзі. Ол Кутаисден онша алыс емес жерде өсті. Оның сөзін грузин тілінде сезініп, грузин сөзінде оқимын, ол өте жеңіл. Шындығына келгенде, екі тілдімін. Менің тілім — грузин және орыс тілі.

— Қазақтар туралы пікіріңіз қандай?

— Қазақтармен достықты бастау өте жеңіл. Бұдан кейін олар достықты ұзақ сақтай біледі, қиындықта тастамайды және үнемі қолдайды. Қазақтардың осы қасиеті маған ерекше ұнайды.

— Әңгімеңізге рақмет.

Сұхбаттасқан
Жексен АЛПАРТЕПІ

ДЕМОГРАФИЯ

43 НӘРЕСТЕ ӨМІРГЕ КЕЛДІ

облыстық перинаталдық орталықтың директоры Жамал Жаманбаева.

Ақтаулық жас ана Жадыра Сәрсенбаева дүниеге келген ұлынның есімін Мемлекет басшысының құрметіне «Нұрсұлтан» деп атамақ. Бұл отбасында Нұрсұлтаннан үлкен Ислам мен Медина есімді балалар өсіп келеді. 24 жастағы Жадыра болашақта тәуелсіз мемлекеттің демографиясын көтеріп, «Батыр ана» атағығыз келеді.

— Бұл күн біз үшін тек мемлекеттік мереке ғана емес, отбасылық айтулы оқиғаға айналды. Ұлт Көшбасшысы ұлықталатын күні үшінші перзентім өмірге келді. Шекесі торсықтай ұлымды 3 келі 300 граммен танертенгі сағат 9.20-да босандым. Ұлымның есімін жолдасым Берік те Нұрсұлтан деп атағанды жөн санады. Барлық дәрігерлерге алғысымды айтамын. Әр шаңырақта дені сау балалар көп болсын, — дейді Жадыра Сәрсенбаева.

Венера МИРЛАН,
Маңғыстау облысы

ТОПЖАРҒАН

БОКС

ТАРАЗДАҒЫ ТАРТЫС

ел чемпиондарын анықтады

ӨТКЕН АПТАДА ТАРАЗДА БОКСТАН ЕЛ ЧЕМПИОНАТЫ АЯҚТАЛДЫ. СОҢҒЫ ЖЫЛДАРЫ БАЙРАҚТЫ БӘСЕКЕЛЕРДЕ ЕЛ НАМЫСЫН АБЫРОЙЛЫ ҚОРҒАП ЖҮРГЕН САҢЛАҚТАР БҰЛ ЖАРЫСҚА ҚАТЫСПАҒАНЫН БІЗ БҰҒАН ДЕЙІН ДЕ ХАБАРЛАҒАНБЫЗ. ҰЛТТЫҚ ҚҰРАМА БАПКЕРЛЕРІНІҢ ҰЙҒАРЫМЫ БОЙЫНША, 2013 ЖЫЛҒЫ ӘЛЕМ ЧЕМПИОНАТЫ МЕН 2014 ЖЫЛҒЫ АЗИЯ ОЙЫНДАРЫНДА ЖҮЛДЕ АЛҒАН ЖІГІТТЕРДІҢ БАРЛЫҒЫНА ДЕМАЛЫС БЕРІЛДІ.

Ғалым СҮЛЕЙМЕН

Жоғарыдағы жағдай қосалқы құрамда жүрген жігіттерге өздерін түбегейлі мойындатуға жақсы мүмкіндік тудырды. Өйткені аталмыш жарысты тамашалау үшін осы спорт түрінің басы-қасында жүрген бірқатар белді басшылар мен көптеген мейталман мамандар келді. АИБА-ның вице-президенті Серік Қонакбаев, республикалық бокс федерациясының вице-президенттері Бауыржан Оспанов пен Юрий Цхай, ұлттық құраманың бас бапкері Мырзағали Айтжанов, «Астана арландарының» бас бапкері Марат Жакиев, мемлекеттік жаттықтырушы Болат Әбдірахманов және тағы басқа мамандар ел чемпионатын басынан аяғына дейін тапжылмай тамашалады. Ара-тұра Ермахан Ыбрайымов, Болат Жұмалиев, Бейбіт Есқанов, Серік Өмірбеков, Галиб Жафаров, Азамат Макажанов, Серік Елеуов сынды әйгілі боксшыларды көзіміз шалды. Бұл сапалардың барлығы да «Тараз-Аренаның» төрінде керілген шаршы аланнан көз алмай, жуан жұдырықты жігіттердің әр қадамын жіті қадағалады.

Қосалқы құрамдағы боксшылармен қатар, қасиетті Әулиеата топырағына жалынды жастар да көптеп келді. Олардың арасында алымдылары да, қарымдылары да бар. Сонымен қатар «Астана арландары»

сапында Дүниежүзілік бокс сериясы (WSB) додасында өнер көрсетіп жүрген өрендердің қалың шоғыры да Қазақстан чемпионатында бақ сынауға бел бұған екен. Бір сөзбен айтсақ, Тараздағы жарыс өте шиеленісті өтіп, рингтегі жекпе-жектер көпшіліктің көңілінен шықты.

Аса жеңіл салмақта **Теміртас Жүсіповке** тең келер ешкім болмады. Былтыр Азия чемпионы атанған Ақмола облысының өкілі актық сында шымкенттік Жомарт Ержанның осал тұсын оңай тапты. Тараздық Шерхан Сүгірбек пен талдықорғандық Марлан Берікбаев үшінші орынға табан тіреді.

52 келі салмақтың шешуші сынында ринг қожайыны Олжас Сәттібаев пен маңғыстаулық Азамат Исақұлов кездесті. Екеуінің де есімі жанкүйерлерге жақсы таныс. Олжас – кезінде жасөспірімдер арасында әлем чемпионы және жастар арасында әлем чемпионатының күміс жүлдегері атанып, ересектердің Азия чемпионатында қола медальді мойнына ілген сақа спортшы. Азамат осыдан бірер жыл бұрын еліміздің маңдайалды боксшысы Біржан Жақыповты жеңіп, көпшілік назарын өзіне аударған. Бұл тартыс тәжірибелі Сәттібаевтың пайдасына шешілді. Астаналық Азат Махметов пен өскемендік Мирас Жақыпов үшінші сатыға жайғасты.

56 келі салмақта Жамбыл облысының

өкілі **Алмас Жақыпов** жеңіске жетті. Финалда ол ақмолалық Нұрсұлтан Көшеғұловты қапыда қалдырды. Алматылық Жанболат Тілегенұлы мен тараздық Жанболат Қыдырбаев қола медальдарды мойындарына ілді.

60 келі салмақ дәрежесінің бас жүлдесін қарағандылық Ержан Мүсәпіров пен шымкенттік **Зәкір Сафиұллин** өзара сарапқа салды. Бірер жыл «Астана арландарының» сапында жасындай жарқылдаған Ержан бұған дейінгі бәсекелерінің барлығын өте жақсы өткізгенімен шешуші тұста сүрінді. Қарсыласына қарағанда әлдеқайда ширақ қимылдаған Зәкір ел чемпионы атанды. Астаналық Дарқан Жұмсақбаев пен тараздық Жәнібек Күшенбаев қолаға қол созды.

64 келі салмақта елордалық **Самат Бөшеновтің** екпініне ешкім шыдай алмады. Соңғы жылдары «Астана арландарының» капитаны болған Самат жартылай финалда 2011 жылғы әлем чемпионатының қола жүлдегері, жамбылдық Ғани Жайлауовты сүріндірсе, финалда шымкенттік Алмасбек Әлібековті ұтты. Өз кезегінде Алмасбек жартылай финалда қарағандылық Максат Жексенбіні жеңген болатын.

69 келі салмақ дәрежесінде Жамбыл облысының қос қыраны – **Асланбек Шымбергенов** пен Сағадат Рахманқұловтың тегеуріні қатты болды. Екеуі финалда жолықты. Бұл айкаста Асланбектің асығы алшысынан түсті. Сондай-ақ Шымбергенов осы чемпионаттың ең үздік былғары қолғап шеберіне тиесілі арнайы сыйлыққа ие болды. Маңғыстаулық Мадияр Әшкеев пен шымкенттік Бекзат Халметов үшінші тұғырға табан тіреді.

75 келі салмақта астаналық Мейірім Нұрсұлтановтың өрелі өнеріне құлшына қол соқтық. 2013 жылғы әлем чемпионы Мерей Ақшаловтың туған інісі Тараз рин-

гінде қарсылас шақ келтірмеді. Ақтық айкаста ол Шымкенттен келген тағы бір дарынды жас Нұрзат Сабырұлан айласын асырды. Осы жарыста өрелі өнерімен көзге түскен Нұрзат күміс медальмен қоса, «Жеңіске деген жігері үшін» арнайы сыйлықпен марапатталды. Алматылық Сапарбай Айдаров пен қызылордалық Рүстем Сыбаев қола медальді иеленді.

81 келі салмақтағы тартыс өте шиеленісті болды. Осы салмақтың көшбасшысы Әділбек Ниязымбетовтің сырқаттанып қалғаны баршаға мәлім. Ескі жарақатының асқинуы салдарынан Әділбек «AIBA Pro Boxing» (APB) жобасынан шығып қалғаны да аян. Атақты боксшының енді қатарға қашан қосылатыны да белгісіз. Осы сәтті ұтымды пайдалануға қосалқы құрамдағы жігіттер ұмтылды. Солардың арасынан **Арман Рысбектің** асығы алшысынан түсті. Алматы облысының өкілі жартылай финалда өзінің командалық әріптесі Әли Ахмедовты ұтса, шешуші тұста ақмолалық Нұрәулет Жармановтан басым түсті. Тағы бір қола медаль шымкенттік Нұрбол Әлтаевқа бұйырды.

91 келі салмақта **Алмат Серімов** жеңіс тойын тойлады. Ақмола облысының өкілі былтыр финалда шымкенттік Асқар Аболлаевты айқын басымдықпен жеңген болатын. Биыл шешуші сында екеуі қайта жолықты. Бұл жолы Асқар бірінші раундта жарақат алып, жарысты жалғастыра алмады. Талдықорғандық Арбек Әбдіғаниев пен шымкенттік Мұхамеджан Еркін үшінші орынды еншіледі.

Алыптардың айкасы **Руслан Мырса-таевтың** пайдасына шешілді. Алайда Алматы облысының өкіліне бұл жеңіс оңайлықпен келмегенін айта кетуге тиіспіз. Кезінде Олимпиада ойындары мен әлем чемпионатына қатысып, «Астана арландарының» басты қаруына айналған әккі боксшыға жастар әжептәуір қарсылық көрсетті. Десек те тәжірибенің аты тәжірибе. Тұрсынғали Еділөвтей білікті бапкерден тәлім алған Руслан бас жүлдені қанжығасына байлады. Финалда Мырсаев оңтүстіктің оғланы Нұржан Бекзатовты жеңді. Қызылордалық Қамшыбек Қоңқабаев пен жамбылдық Евгений Егембердиев үшінші сатыға жайғасты.

Командалық есепте Жамбыл облысы озды. Ринг қожайындары 3 алтын, 1 күміс және 5 қола медальді олжалады. Екінші орында – Ақмола облысы. Көкше өңірінен келген өрендер алтын мен күмісті қос-қос-тан иеленді. Үшінші тұғырға Алматы облысының өкілдері табан тіреді. Жетісу өңірінен келген жуан жұдырықты жігіттер 2 алтын және 3 қола медальді жеңіп алды. Төртінші орында – Астана қаласы. Елордалық боксшылар 2 алтын мен 2 қоланы қоржынға салды. Бесінші орында – Оңтүстік Қазақстан облысы. Шымкенттің шымыр жігіттері 1 алтын, 5 күміс және 3 қоланы иемденді. Сондай-ақ осы жарыста жеңіс тұғырына көтерілген былғары қолғап шеберлерінің дені «Динамо» спорт қоғамының мүшелері екенін айта кетуге тиіспіз.

АИҚЫН 7

ДЗЮДО

РУСТАМ ҚОЛА АЛДЫ

ДЗЮДОДАН ЖАПОНИЯ АСТАНАСЫ ТОКИОДА ӨТКЕН «ГРАНД СЛАМ» ТҮРНИРІНДЕ ҚАЗАҚСТАННЫҢ БІР ҒАНА БАЛУАНЫ БАҚ СЫНАДЫ. ОЛ – 60 КЕЛІ САЛМАҚТАҒЫ РУСТАМ ЫБЫРАЕВ ЕДІ.

Құншығыс елінде қандасымыз өзін жақсы қырынан көрсете білді. Бастапқы бәсекелерде йемендік Әли Хусрофа, жапониялық Шинджи Кидо және чехиялық Давид Пулкрабектің аяғын көкпен келтірген Рустам жартылай финалда 2013 жылғы әлем чемпионатының қола жүлдегері, Оңтүстік Кореяның оғланы Джин Вон Кимге жол берді. Десек те үшінші орын үшін болған тартыста қазақ дзюдошысы Еуропа чемпионатында үшінші тұғырға табан тіреген Артем Аршанскийден айласын асырып, қола медальді мойнына ілді. Осы жеңісінің арқасында Рустам Ыбыраев әлемдік рейтингте бірнеше сатыға жоғарылады. Бұл салмақтың бас жүлдесін Джин Вон Ким жеңіп алса, күміс медальді жапониялық Тору Шишиму еншіледі. Тағы бір қола медаль татами қожайыны Юма Ошуманың еншісінде.

Ал өзге салмақ дәрежелерінде мына балуандар топ жарды: 66 келі – Абе Хиуфми, 73 келі – Хириоки Акимото, 81 келі – Таканори Нагаши (барлығы да – Жапониядан), 90 келі – Гвак Дон Хан, 100 келі – Чо Хухам (екеуі де – Оңтүстік Кореядан) және + 100 келі – Ренат Сайдов (Ресей).

МӨНЕРЛЕП СЫРҒАНАУ

МӨНЕРЛЕП СЫРҒАНАУДАН ХОРВАТИЯДА ӨТКЕН «GOLDEN SPIN OF ZAGREB» АТТЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТҮРНИРДЕ ОЛИМПИАДА ОЙЫНДАРЫ МЕН ӘЛЕМ ЧЕМПИОНАТЫНЫҢ ЖҮЛДЕГЕРІ ДЕНИС ТЕН БАС ЖҮЛДЕНІ ЖЕҢІП АЛДЫ.

жынға салды. Десек те әйгілі спортшы бұл нәтижені қанағат тұтар емес. Алдағы екі-үш айда отанда-сымызды тағы бірқатар байрақты бәсекелер күтіп тұр. Сол жарыстардың барлығында Тен табысты өнер көрсетуді көздеуде.

ТЕНГЕ ЕШКІМ ТЕҢ КЕЛМЕДІ

Әлемнің әр қиырынан келген 22 спортшы қатысқан жарыста жер-лесіміз 249,94 ұпайға иелік етті. Бұл көрсеткіш Теннің алтын тұғырға көтерілуі үшін жеткілікті болды. Чехиялық Михаил Березин екінші орын алса, ресейлік Константин Меньшов үшінші сатыға табан тіреді. Естеріңізге сала кетейік, осыдан бірер апта бұрын Денис Францияда өткен «Гран-при» додасына қатысып, үшінші орынды иеленген болатын. Міне, енді бас жүлдені қор-

КҮРЕС

БАЛҒЫН БАЛУАНДАРДЫҢ БӘСЕКЕСІ

ОРАЛДА ГРЕК-РИМ КҮРЕСІНЕН МЕКТЕП-ИНТЕРНАТТАР АРАСЫНДАҒЫ ЕЛ БІРІНШІЛІГІ АЯҚТАЛДЫ. РЕСПУБЛИКАМЫЗДЫҢ БАРЛЫҚ АЙМАҒЫНАН КЕЛГЕН ДАРЫНДЫ ЖАСТАРДЫҢ БАСЫН ҚОСҚАН ЖАРЫС ӨТЕ ТАРТЫСТЫ ӨТТІ.

Шиеленісті бәсекелер барысында Солтүстік Қазақстан облысы өкілдерінің бағы жанды. Қызылжар өңірінен келген команда 3 алтын, 2 күміс және 4 қола медальді иеленіп, командалық есепте бас жүлдені олжалады. Астанадағы Қажымұқан атындағы спорттағы дарынды бала-

ларға арналған мамандандырылған мектеп-интернаттың түлектері екінші орынға жайғасты. Олар 4 алтын, 1 күміс және 1 қола медаль еншіледі. Үшінші орында – Әлия Молдағұлова атындағы интернаттың өрендері. Қарағандылықтар бұл жарыста 2 күміс және 4 қола жүлдеге қол жеткізді.

Дайындаған Ғалым СҮЛЕЙМЕН

АУЫР АТЛЕТИКА

ҚАНДАСТАРЫМЫЗДЫҢ

ӨСКЕМЕНДЕ АУЫР АТЛЕТИКАДАН ҚАЗАҚСТАН ЧЕМПИОНАТЫ МЕН ЕЛ КУБОҒЫ ӨЗ МӘРЕСІНЕ ЖЕТТІ. БҰЛ ЖАРЫСҚА РЕСПУБЛИКАМЫЗДЫҢ БАРЛЫҚ ӨҢІРІНЕН КЕЛГЕН 136 ЗІЛТЕМІРШІ ҚАТЫСТЫ. БЕС КҮНГЕ СОЗЫЛҒАН БӘСЕКЕЛЕР БАРЫСЫНДА 15 САЛМАҚ ДӘРЕЖЕЛЕРІ БОЙЫНША ЖҮЛДЕЛЕР САРАПҚА САЛЫНДЫ.

Командалық сайыста ерлер арасында Алматы қаласы алдына жан салмады. Екінші және үшінші орындарға Шығыс Қазақстан мен Қызылорда облысы жайғасты. Әйелдер сайысында жарыс қожайындарына тең келер ешкім болмады. Алматы қаласы мен Алматы облысының арулары екінші және үшінші сатыға табан тіреді. Жекелеген салмақ дәрежелері бойынша мына спортшылар бас жүлдені олжалады: Ерлер. 56 келі – Игорь Шварц (Қарағанды), 62 келі – Михаил Дроздов (Алматы облысы), 69 келі – Владимир Кудрук (Қарағанды), 77 келі – Кирилл Павлов (Алматы қаласы), 85 келі – Ермек Өміртай (Алматы облысы), 94 келі – Рүстем Сыбай (Қызылорда), 105 келі – Абылай Жұмабек (Алматы қаласы), +105 келі – Дмитрий Каплин (Шығыс Қазақстан облысы).

КӨПТІГІ ҚУАНТТЫ

Әйелдер. 48 келі – Галина Момотова – (Қарағанды), 53 келі – Әсел Амангелді (Алматы қаласы), 58 келі – Әйгерім Әуелбек (Алматы облысы), 63 келі – Фаина Сыбанбаева (Ақмола), 69 келі – Кристина Крахалева (Алматы облысы), 75 келі – Анна Нұрмұхамбетова (Ақмола), 75 келі – Айзада Мүптілда (Алматы қаласы).

Бір қуантарлығы, соңғы жылдары қазақ жастары осы спорт түріне мықтап ден қойып, байрақты бәсекелерде орасан зор табыстарға қол жеткізе бастады. Мәселен, Өскеменде аяқталған ел чемпионатында сегіз бірдей қандасымыз алтын тұғырға көтерілді. Яғни сарапқа салынған бас жүлделердің тең жартысын өзіміздің қарақөздер иеленді. Сондай-ақ осы жарыста Даниел Есмағамбетов (56 келі), Әскербек Тұржанов пен Серікбол Аманжол (69 келі), Батыр Асқаров пен Жасұлан Калиев (77 келі), Ербол Мейірманов (85 келі), Нұрсұлтан Ибрагимов (94 келі), Абылай Жұмабек (105 келі), Ерлос Сайлау (+105 келі), Махаббат Серікболқызы (48 келі), Гүлзат Тайболатова (53 келі), Алтынай Дәмен (63 келі), Гүлназ Наурызова (69 келі), Раушан Мешітханова (75 келі) және Бота Калымова (+75 келі) сынды қазақтың ұл-қыздары жүлдегерлер санатына қосылды.

БІЗДІҢ МІНДЕТІМІЗ - СІЗДІҢ САУЛЫҒЫҢЫЗ

«Дені сау ұлт — біздің жарқын болашағымыздың негізі»
КР Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың
«Қазақстан — 2050» стратегиясынан

Біздің елімізде денсаулық сақтау — маңызды мемлекеттік құндылықтардың бірі. Медициналық көмектің қолжетімділігін, сапасын қамтамасыз ету — отандық денсаулық сақтау жүйесі моделінің басты стратегиялық міндеті болп табылады. Бұл негізде, біздің емханамыздың қызметі Ел-басының Жолдауын, мемлекеттік денсаулық сақтауды дамыту бағдарламаларын жүзеге асыруға бағытталған. Бүгінгі таңда №5 қалалық емхана — қауіпсіздік, келісімділік, қолжетімділік пен сапаны қамтамасыз ететін, дәлелді медицинаға негізделген медико-консультациялық, науқастарға ыңғайластырылған көмек көрсететін, инновациялық бағдарламалар енгізілген қолжетімді, сапалы медициналық көмек көрсетудегі бәсекеге қабілетті ұйым. Біздің емхананың қызметі — біріншілік медико-санитариялық көмектің әлеуметтік бағытталған моделіне, тұрғындар арасында салауатты өмір салты ұстанымдарын насихаттауға, өз денсаулығына жауапкершілігін қалыптастыруға негізделген. Емхананың қызмет көрсету аймағы Алматы қаласындағы Аламалы, Жетісу, Түрксіб аудандарының тұрғындарын қамтиды. Емхананың инновациялық қызметі — республикада алғашқылардың бірі болып өзіндік медбике қабылдауының енгізілуі.

Әлеуметтік бағытталған медбикелер — дәрігердің нұсқауымен өзіндік түрде, медико-әлеуметтік қызмет көрсететін мамандармен бірге, өз қызметін атқару барысында тұрғындармен медико-әлеуметтік технологияларды қолдана жұмыс істейтін мамандар.

Медбикелердің өзіндік қабылдауын енгізуі арқылы медициналық қызметті, кәсіби имиджді жоғарылатуға бағытталған халықаралық талаптарға сәйкес, орта медициналық қызметкерлердің рөлі жоғарылайды. Инновациялық енгізулердің бірі емханада «Кезексіз емхана» бағдарламасы жүзеге асырылды. Мынадай электрондық жобалар енгізілді:

- емдік, консультациялы және басқа қызмет көрсету түріне бағыттауда келген науқастар тобын дұрыс бағыттауға арналған «Alma turn» электрондық кезекті автоматтандыру жүйесі;
- «емхана қызметкерлерін бағалау» модулі — науқастардан анкета өткізу мүмкіндігі, дәрігерлердің жұмыс кестесін қарау, науқастардың алғысы мен шағымдарын қабылдауға мүмкіндік береді;
- «басшы кейсі» модулі — басшының емхана жүйесінде күнделікті өңделетін ақпаратын сараптау негізінде жылдам әрекет етуіне мүмкіндік беретін жүйе.

Емханада Аламалы ауданының жастарына консультативтік, ағартушылық, медико-әлеуметтік қызмет көрсететін «Жас дәурен» жастар денсаулық орталығы жұмыс істейді. Орталықтың қызметі сектораралық қалып, қоғамдық, халықаралық ұйымдардың жан-жақты қатысуына, бірге жұмыс істеуге негізделген. Жастар денсаулық орталығында 15- 24 жас аралығындағы жастарға емхана дәрігерлерінің, психологтардың, әлеуметтік консультациясы ұйымдастырылған. Сонымен қатар сенім телефоны, компьютерлік интернет класс жұмыс істейді, жастарға дене жаттығуларымен айналысуға тренажерлік зал ашылған. Жастарға қауіпті мінез-құлық факторларының адын алуға, шешуге бағытталған ақпараттық тренингтер өткізіліп отырады.

Осы жылы емхана 2 номинацияда жеңіске жетіп, «2014 жылғы үздік БМСҚ ұйымы» құрметті атағына ие болды. 2013 жылдан бері емхана базасында гепатологиялық орталық жұмыс істеп келеді. Емханада орналасқан қалалық гепатологиялық орталық созылмалы В, С гепатиттерін емдеу, бауырды тексеру, емдеу бойынша жоғары сапалы қызмет көрсетеді. Бауыр аурулары бар науқастарға дәрігер — гастроэнтерологтармен, инфекциялистермен, С.Асфендияров атындағы ҚазҰМУ-дың жұқпалы және тропикалық аурулар кафедрасының профессорлары мен доценттерімен, АМДБЖИ (Алматы мемлекеттік дәрігерлер білімін жетілдіру институты) профессорларымен консультациялық-медициналық көмек көрсетіледі, В,С вирусты гепатиттерінің асқынулары бар науқастарға консилиумдар өткізіледі.

Емханада ұдайы түрде қарт кісілерді, ҮОС ардагерлерін, зейнеткерлерді, дәрігер-зейнеткерлерді медико-әлеуметтік қолдауға негізделген іс-шаралар өткізіледі, бұл қызметті профильді мамандар, әлеуметтік қызметкерлер, психологтар бірге атқарады. Емханада тіркелген тұрғындарға профильді мамандардың, Алматы мемлекеттік дәрігерлер білімін жетілдіру институты профессорларының тегін консультациясымен, қабылдауымен, қанды экспресс-тадаумен «Ашық есік күні» өткізіліп тұрады.

Созылмалы инфекциялық емес ауруы бар науқастарға көмек көрсету, өз-өзіне көмек көрсету ережелерін, ауру асқынуларының алдын алуға, науқасқа отбасы мүшелерінің көмек көрсетуін үйрету, оқыту мақсатында емханада «Денсаулық мектептері» жұмыс істейді. «Артериальды гипертензия және жүрек ишемиялық аурулары бар науқастардың Денсаулық мектебі», «бронх демікпесі бар науқастардың Денсаулық мектебі», «қант диабетімен науқастардың Денсаулық мектебі», «қауіпті мінез-құлық факторлары бар науқастардың Денсаулық мектебі», «климакс Денсаулық мектебі», «остеопорозы бар науқастардың Денсаулық мектебі», «жүкті әйелдерді толғаққа, сәби күтіміне үйретуге арналған Ламаз Денсаулық мектебі» жұмыс істейді. СӨС дәрігерімен (салауатты өмір салты) ұдайы түрде денсаулық сақтау және нығайту, салауатты өмір салты ұстанымдарын, дұрыс тамақтану ережелерін қалыптастыру бойынша кеңес беру жүргізіледі.

Г.А.ҚАМБАРОВА,
Алматы қаласының №5 қалалық емханасының бас дәрігері,
ҚР денсаулық сақтау үздігі

«Нұр Отан» партиясының Орталық аппараты партияның Оңтүстік Қазақстан облыстық филиалының Ұйымдастыру-бақылау жұмысы бөлімінің меңгерушісі Есемхан Қалмаханұлы Бертаева анасы

Сапарқұл МЫРЗАБЕККЫЗЫНЫҢ
кайтыс болуына байланысты қайғысына ортақтасып, көңіл айтады.

АИҚЫН

НҰР МЕДИА

Меншік иесі — «Айқын — Литер» ЖШС

Газет Қазақстан Республикасының Байланыс және ақпарат агенттігінде тіркеуге алынып, есепке қою туралы №14399-Г куәлігі 18.06.2014 жылы берілген

(Алғашқы есепке қою кезіндегі нөмірі мен мерзімі №4448-Г — 01.12.2003ж.)

ТӨЛ ДІНІМІЗГЕ САЙ ТАНЫМДЫҚ САЙТ АШЫЛДЫ

Интернетте ғылыми, танымдық көптеген сайттардың ашылып жатқанынан хабардармыз. Сондай жаңадан ашылған сайттың бірі – www.nurfeyz.kz сайты. Сайттың ерекшелігі – дүние жүзіне «Қасиетті Құранның төпсірі – Рисалей-Нұр шығармалар жинағы» атымен кеңінен танымал кітаптардың қазақ тіліндегі аудармаларының жариялануы. Және оған Қазақстан Республикасы Дін істері комитетінің дінтану сараптамасының оң қорытындысы берілгендігі.

Төре ҒАЛИ

Аталмыш сайт турасында «Нұр Фейз» ЖШС қызметкері, аудармашы Захредин Батайұлы бірқатар сұрақтарымызға былайша жауап берді:

— Құран Кәрімнің төпсірі — Рисалей-Нұр шығармалар жинағы қазіргі кезде дүние жүзіне кеңінен танымал болуда. Соңғы жиырма жылда қазақ тіліне де аударыла бастады. Рисалей-Нұр шығармалар жинағы қандай төпсір түріне жатады? Бұл жағынан қарайтын болсақ, адамдарды дінсіздіктің қараңғылығынан шығарушы Құран ақиқаттарын ғылыми тұрғыдан түсінікті етіп баяндайтын «Рисалей-Нұр» төпсірі әркімді мазалайтын «Мен кіммін? Кайдан келдім? Кайда барамын? Не істеуім керек? Болмыс атаулы қалай пайда болып, қайда барады? Оның мән-мағынасы не?» секілді өте маңызды сұрақтарға қанағаттанарлық жауап береді. Оның ханды рахаттандыратын, ақылды кемелдендіретін, жүректі нұрға, көңілді шаттыққа бөлейтін ерекше тәсілі бар. Әр адамға белгілі өмірлік мысалдар арқылы Құранның мақсатын түсіндіреді. Мысалы, Құранның әр сүресінің бастауы — «Бисмилла» сөзі бүкіл тіршіліктің, барлық игіліктің қозғаушы күші екенін тамаша дәлелдейді.

«Рисалей-Нұр» Құранның заманауи төпсірі саналады. Төпсір екі түрлі болады. Біреуі көпшілікке белгілі төпсір. Олар Құранның сөз бен сөйлемдерінің мағынасын қысқаша баяндайды. Екіншісі, Құранның имани ақиқаттарына бұлтартпас дәлелдер келтіріп, жан-жақты түсіндіреді. Міне, төпсірдің осы сирек түріне «Рисалей-Нұр» жатады. Мәселен, адамзатқа рухани апат болып келген материализм, коммунизм секілді дінсіз ағымдарды Құран айттары арқылы өшкерелейді. Құран айттарының нұрлы төпсірі десе болады. Ол басынан соңына дейін иман мен тәухид туралы баяндайды. Ілімге негізделгендіктен, көңілдегі күдікті жойып, ақиқатқа бастап, ақиқатқа көзді әбден жеткізеді, толық қанағаттандырады. Мысалы, намаздың бес уақыт болу себебін әлем жаратылысы, адамзаттың даму дәуірі, жеке адамның өмірі секілді кезеңдермен байланысты екенін ғажайып қызықты түсіндіреді. Пайғамбарымыз Мұхаммед

(с.ғ.с.) мұғжизаларын өтірік, ертегі секілді көретін адамдарға мұғжизалардың шынайы ақиқат және нақты өмірде болған уақиға екенін түсіндіреді.

Ол жүз отыз кітапшадан тұрады. Заманауи сұраныстарға толық жауап береді. Оқырманды Құран Кәрімнің мән-мағынасына терең үнілуге үйрететін төпсір. Ол болған әрі болатын сұрақтарға, көңілге келген, келуі мүмкін күдіктерді жояды. Иманның дәреже-деңгейін көрсетіп, Алланың бір әрі жалғыз, пайғамбарлардың хақ екенін дәлелдейді. Сөйтіп, иманның алты шартын бір-біріне байланыстыра отырып, мұсылман адамға терең ислами білім береді.

Мәселен, аспан мен жер қабатында періштер мекендейтін, рухтың бақи екенін, оның жоқ болмайтынын түсіндіреді. Өлім мен өмір, уақыт дегеніміз не? Өлген соң тірілу қалай болмақ? Ақырет жайы, жәннат пен жәһаннамның рас екенін, оның мәнісін ашып, мәңгі бақытты болу үшін не істеу керек екенін анықтап береді. Және адамды мәңгі-бақи сорлатаын нендей себептер екенін атап көрсетіп, одан қалай сақтанудың жолын үйретеді. Рисалей-Нұр әһлі сүннет уәл жамағаттың ұстанымына сәйкес өте күрделі мәселелерді тамаша түсіндіреді.

Заманауи төпсір дегенді қалай түсінуге болады десек, бұрынғы заманда ілімге сүйеніп адасу, бірбеткейлік таныту бұл заманмен салыстырғанда, өте аз болатын. Сондықтан ислам ғалымдарының кітап-төпсірлері, имам-молдалардың уағыз-насихаттары адамдарды толық қанағаттандыратын. Ондай күмәнді күпірліктің тез алынып алып, жол берілмейтін. Жұрт жаппай Аллаға сенетіндіктен, Құдайды айтып, жәһаннамды еске түсірсе болды, көпшілік тәубесіне келіп, алған бетінен қайта қоятын еді.

Бұрын оқып-шоқып, ғылымға сүйеніп, иман ақиқаттарына қарсы шығатындар некен-саяқ болса, қазірде жүздеп саналады. Мұндай қырсық адамдар перғауындай көкірек керіп, Құран ақиқаттарын мойындамай, өзінің дегенімен жұртқа қарсы шығады. Олай болса, олардың пікірлерін ілім арқылы тас-талқан ететін жойқын ақиқат қажет. Сонда ғана көкірек көзі ашылған кейбіреуі иманға келеді.

Құдайға шүкір, заманның дертіне шипа боларлық қасиетті Құранның мағынауы шуағы Рисалей-Нұр төпсірі көптеген теңеу-мысалдар өз оқырмандарына иман шуағын шашуда, қазақ оқырмандарының да қатарын молайтуда.

«Нұр Фейз» ЖШС туралы және алдағы жұмыс жоспарларымыз жайында айтсақ, Құран төпсірінің аудармасын халыққа таныстыру мақсатында «Нұр Фейз» ЖШС құрылды. Аудармашылар алқасы құрылды. Олар: З.Батайұлы, Ж.Қиянбек, Р.Тәжібай, С.Сейітбекұлы, А.Хамза, Ә.Бекұлы, С. Кенжебаев, Д.Айдарбекұлы. Аудармашылар алқасындағы азаматтарымыздың әрқайсысы діни сауатты және аударма саласында іс-тәжірибесі бар адамдар. Аудармашылар әрқайсысы кітаптың

ЖӨН ЕКЕН!

ЕҰУ-дің БӘСЕКЕДЕ БӘСІ МЫҚТЫ

А.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті Орталық және Шығыс Еуропа елдерінің сапа жағынан 10-халықаралық турнир жеңімпазы

атанды. «Ірі кәсіпорын» номинациясын иеленген ЕҰУ-ге жүлде тапсыру рәсімі 5 желтоқсан күні Леуен қаласында (Брюссель) Еуропалық сапа ұйымы (ЕОҚ) бас ассамблеясының 123-отырысында өтті. Салтанатты рәсімге университет атынан техника ғылымдарының докторы, профессор, суаулет және құрылыс факультетінің деканы Талағат Байтасов арнайы барып қайтты.

Кәсіпорын қатысушыларын EFQM жетік моделі бойынша бағалаған шараға 30-дан аса еуропалық сапа жөніндегі ұлттық ұйым көшбасшылары мен Еуропалық кеңес президенті Ван Ром-

пей қатысты. Халықаралық турнирде қол жеткізген Еуразия ұлттық университетінің бұл жеңісі кәсіби мамандарды даярлаудың жоғары деңгейде екенін тағы бір мәрте көрсетсе керек.

Орталық және Шығыс Еуропа елдерінің сапа жағынан халықаралық турнир Бүкілресейлік сапа ұйымы, Орталық және Шығыс Еуропа елдерінің сапа жағынан ұлттық ұйымдары, Еуропалық сапа менеджменті қорының (EFQM) қолдауымен 2005 жылдан бері өткізіліп келеді.

Айта кеткен жөн, А.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті —

медресе білімін үш айда тәмамдап, жетік менгеріп алады. Пікірталаста, ілімі сайыста зеректігімен үнемі жеңіске жететін жас жеткіншек замандас ғалымдары тарапынан «Бәдіүззаман», яғни «заманның озығы» деген атқа ие болады.

Өмір жолында дінсіздердің, коммунистердің құдалауына душар болса да, ол бәріне сабыр етіп, қаймықтастан ислам әлеміне төнген күпірліктің қара бұлттың қасқарып, Құранның нұрына айна болып айналасына жиналғандарды иманның нәрімен сусанын қандырады. Халықтың назарында Исламның үстем абыройын асқартатып кішіпейілдік, ықылас тұрғысынан жұртқа үлгі-өнеге болады. Өмірінің соңына дейін имандылыққа адал қызмет етеді. Сөйтіп, сол қиын-қыстар кезеңдерде жазылған алты мың паракаттан тұратын «Рисалей-Нұр» төпсірін толық аяқтап өті оны өз оқырмандарының қолдарына тапсырып, міндетін толық атқарған әскердей көңілі жай табады.

ҚМДБ тарапынан мешіт сайттарының көптеп ашылғаны және сайттардың интернет қолданушыларға қызмет етуі — өте қуанышты жағдай. Себебі қазір технология дамыған заманда алам өзіне қажетті ақпаратты жеткілікті ала алады. Осы жағынан мешіт сайттарының маңызды еңбегі бар. Мешіт сайтынан ҚМДБ жаңалықтары, пәтуалар, сұрақтарға жауап, намаз сабақтары, т.б. барлық ислам дінінің шарттарын үйренеді. ҚМДБ сайттары діни сайттар деп есептеледі.

Ал www.nurfeyz.kz сайты ғылыми, танымдық және «Нұр Фейз» ЖШС аудармашылар алқасының еңбегінің жемісі деп айтуға болады. Оқырманмен байланыстың заманауи бір түрі.

Ислам ақиқаттарына қызмет ету жолында ҚМДБ-ның мешіт сайттарына көмекші және тілектес сайт ретінде танылса, мақсатымыздың орындалғаны деп білемін. Рисалей Нұр төпсірі — өзін зиялымын деп санайтын әр азамат оқып-үйренуге лайық рухани қазына.

Базарбек ТҮКІБАЙ

АИҚЫН

НҰР МЕДИА

Меншік иесі — «Айқын — Литер» ЖШС

Газет Қазақстан Республикасының Байланыс және ақпарат агенттігінде тіркеуге алынып, есепке қою туралы №14399-Г куәлігі 18.06.2014 жылы берілген

(Алғашқы есепке қою кезіндегі нөмірі мен мерзімі №4448-Г — 01.12.2003ж.)

Бас редактор – Нұртөре ЖҮСІП

Берік БЕЙСЕНҰЛЫ – Бас редактордың бірінші орынбасары Жолдасбек ДҰАНАБАЙ – Бас редактордың орынбасары Есей ЖЕҢІСҰЛЫ – шығарушы редактор Асқар БЕКОВ – жауапты хатшы Жексен АЛПАРТЕП – жауапты хатшының орынбасары

РЕДАКЦИЯНЫҢ МЕКЕНЖАЙЫ:
050000. Алматы қаласы, Абылай хан даңғылы, — 79, 2 қабат
Байланыс телефоны: Алматы (727) 315-24-56. Астана (7172) 94-57-84
e-mail: info@aikyn.kz, aikyn_nurmedia@mail.ru

БӨЛІМ РЕДАКТОРЛАРЫ:
Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ – саясат, экономика Қайыржан ТӨРЕЖАН – ақпарат Гүлзина БЕКТАС – руханият, әлеумет Ермахан ШАЙХЫҰЛЫ – меншікті тілшілер бөлімі, тел.: 8 (727) 315-59-60 Мәдіхан ДҮЙСЕБЕКОВ – техникалық редактор Нағым НҰРМУХАНБЕТОВ – суретші-дизайнер

АСТАНА БЮРОСЫ:
Бейсенбай ДӘУЛЕТҰЛЫ – 87016436970 (Астанадағы тілшілер қосынның меңгерушісі) Айхан ШӘРІП – 8 (7172) 935784 (Астана) Қанат МАХАМБЕТ – 87015383072 (Астана) Қамшат ТАСБӨЛ – 87772729038 (Астана) Халима ТӘЖІҚҰА – 87019659479 (Астана)

ШЕТЕЛЕДГІ ТІЛШІЛАР:
Раушангүл ЗАҚАНҚЫЗЫ – 81036304178420. (Мажарстан) Жүсіп ХИСЫМОВ – 81099312480468. (Түрікменстан) Дәурен ОМАРОВ – 8108613764808083. (Қытай)

ЖАРНАМА БӨЛІМ:
315-03-03.
E-mail: zuhra-31@mail.ru

Газет аптасына 5 рет шығады

Газет «Айқынның» компьютер орталығында беттелді

ТАРАЛЫМЫ: 40 517

АПТАЛЫҚ ТАРАЛЫМЫ: 202 585

Кезекші редактор – Ермахан ШАЙХЫҰЛЫ

CMYK